

Årsrapport 2014

Kirkerådet

Mellomkirkelig råd

Samisk kirkeråd

... til for menighetene ...

Rapport til Kirkerådets møte 19.-20. mars 2015

Versjon av 27. februar 2014

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet, Mellomkirkelig råd, Samisk kirkeråd

Innholdsfortegnelse

I	Melding frå leiarane	3
	Overordna vurdering av resultat, måloppnåing og ressursbruk	3
	Særskilde prioriteringar	4
	Særkilde høve som har verka inn på resultatata	4
II	Introduksjon til virksomheten og hovedtall	6
III	Årets aktiviteter og resultater	9
	Kirkemøtets satsingsområder	17
	Stat – Kyrkje.....	17
	Barn, unge og trosopplæring	19
	Gudstjenesteliv	21
	Diakoni	21
	Kultur og kirkemusikk	23
	Økumenikk og internasjonale spørsmål (MKR)	25
	Samisk kirkeliv (SKR)	28
	Organisasjon og forvaltning	30
	Kommunikasjon og IKT.....	32
IV	Styring og kontroll i virksomheten.....	35
V	Vurdering av framtidsutsikter	38
VI	Årsregnskapet.....	40
	Ledelseskomentarer årsregnskapet 2014.....	40
	Prinsippnote årsregnskapet.....	42
	Resultatregnskap	44
	Balanse: Eiendeler, Virksomhetskaptal og Gjeld.....	45
	Noter til regnskapet	47

I Melding frå leiarane

Overordna vurdering av resultat, måloppnåing og ressursbruk

Adventstida 2014 starta med at fjernsynssjåarar og kor frå heile landet sang seg gjennom den nye salmeboka. Ein finare start på adventstida kunne vi knapt fått. Kyrkjerådet og kyrkjeleg tilsette i Nidaros vart inviterte av NRK til å samarbeide om TV-sendinga *Salmeboka minutt for minutt*. 60 timar salmesong direkte sendt på fjernsyn vart ein stor suksess. Folk satt fjetra, såg, hørde og song med. Dei vart minna om salmeskatten og oppdaga at den òg er fornya. Vi er overtydde om at det var rett å disponere om ressursar til dette.

Oppslutning om kyrkja

Oppslutninga om Den norske kyrkja er høg, men dalande om ein ser befolkninga under eitt. 75 prosent av befolkninga er medlemmer. Oppslutninga om dei kyrkjelege handlingane, gudstenestene og tiltak i trusopplæringa blant kyrkja sine medlemmer syner eit noko broka bilete.

Kyrkjeleg konfirmasjon har ei oppslutning som vekker oppsikt. Dette kjem av målretta arbeid. Kyrkja held gravferd for 90 prosent av dei som dør i landet. Dette er eit høgt tal som syner kyrkja sin sterke posisjon som tradisjonsberar. Den vil bli utfordra i åra som kjem. Oppslutninga om kyrkjelege vigslar er låg og synkande. Kyrkjeleg vigsel er for tida eit tema prega av indre konflikt og stor offentleg merksemd, som oftast kritisk. Ei generell mobilisering for fleire vigslar i kyrkja er difor ikkje tilrådeleg nett no.

Oppslutninga om dåp blant medlemene i kyrkja ser ut til å svekkast. Dette gjer vi no eit krafttak for å snu. Talet på gudstenester går ned. Det same gjer talet på dei som tar del i gudstenestene. Det eine kan henge saman med det andre, men det veit vi ikkje nok om. Det gjev grunn til uro. Forskarane kan ikkje seie oss om det er mangel på ressursar som gjer sitt til nedgangen. Ei landsdekkande kyrkje må ha nok folk og ressursar skal ho vere levande og nær, der folk bur.

Det hender mykje i kyrkjene utanom sundagane. Det er aukande oppslutning om kvar dags kyrkja. Folk søker til konsertar og kulturarrangement, til kor og barne- og ungdomsarbeid, til sorggrupper og foreningsarbeid. Dei er engasjerte i arbeid for klima, rettferd og misjon og tek del i omsorg for utsette medmenneske i nærmiljøet.

Trusopplæring

Alle sokn har no fått statlege midlar til trusopplæring. Det er ein milepæl i arbeidet med å gje tilbod om trusopplæring til alle døypte mellom 0 og 18 år. Trusopplæringsreforma sine ambisjonar er høge. Det er krevjande å nå måla om omfang, innhald og oppslutning med dei ressursane som er tilgjengelege. Anten må ressursane aukast eller så må ambisjonane justerast.

Grunnlovsjubileet

Kyrkja tok synleg del i markeringa av jubileet for Grunnlova over heile landet. Kyrkjerådet vart invitert med i Stortinget sin hovedkomite for jubileet og satte seg føre å reflektere over og peike på kyrkja sin rolle i ein sentral del av historia til nasjonen. Dette lykttest ein med.

Særskilde prioriteringar

Kyrkjerådet har halde tempoet oppe i arbeidet med å leggje til rette for eit tydeleg skilje mellom staten og kyrkja. Forvaltningsreforma vart varsla av departementet i ei høyring hausten 2014, og Kyrkjerådet samarbeider med departementet om dei neste stega.

Kyrkjemøtet har oppretta eit Arbeidsgjevartutval (AGU) som den øvste arbeidsgjevarmynda i statleg sektor av Den norske kyrkja. Det er laga ein intensjonsavtale med mellom Kyrkjerådet og KA, som ei førebuing til at kyrkja overtar arbeidsgjevarmynde frå staten. Det er òg nytta store ressursar i arbeidet med kyrkjeordning etter 2020, og arbeidet er i rute.

Arbeidet med barn, unge og trusopplæring er ei prioritert oppgåve i Kyrkjerådet. Nasjonale breiddetiltak, kampanjar og fagutveking gjev resultat. *Dåpsløftet* er namnet på kyrkja si breie mobilisering for større oppslutning om dåp. Ein vil halde fram med å nytte ekstra ressursar til dette også i 2015.

Arbeidet med ei klimamelding for Den norske kyrkja er ei bestilling frå Kyrkjemøtet. Arbeidet er i rute ved årsskiftet. Det er òg sett fart i arbeidet med å auke talet på grønne kyrkjelydar. Utgreinga om kyrkje og helse er ferdig. Den er tema på Kyrkjemøtet 2015.

Den sørsamiske 4-års-/familieboka, *Mijjen Gærhko-gærja*, blei laga ferdig i 2014. Boka reflekterer sørsamisk tradisjon og sjølvforståing, og ho representerer ein milepæl for sørsamisk kyrkjeliv.

Kyrkjemøtesaka om menneskerettar gav ein grundig og konstruktiv refleksjon om Den norske kyrkja sitt arbeid med menneskerettar. Utgreinga *Sett undertrykte fri* har vekt stor interesse. Ho er omsett til engelsk og blir gjort tilgjengeleg på nett som eit bidrag frå Den norske kyrkja til det internasjonale økumeniske menneskerettsarbeidet.

Kyrkjerådet fekk pengar til å utvikle ny plattform for inter- og intranettsider for heile kyrkja i 2014. Arbeidet med dei nye nettsidene er slutført. Arbeidet med å utvikle intranettet er i rute. Det er nytta omfattande ressursar i form av menneskaper, tid og pengar i heile kyrkjeorganisasjonen til dette. Det har òg vore ei prioritert oppgåve å gjere relevante nettressursar tilgjengelege på samiske språk.

Det er nytta store, men naudsynte ressursar på å gradere opp dei kyrkjelege registera. Det ville ikkje vore mogeleg å gjennomføre kyrkjeval i 2015 utan.

Særkilde høve som har verka inn på resultatata

Stortinget si handsaming av Statsbudsjett 2015 sikra naudsynte midlar til omstilling. Dette gjorde at førebuingane til forvaltningsreforma ikkje stansa opp hausten 2014. Kyrkjerådet måtte nytte mykje tid på å få pengane på plass.

NRK si avgjerd om å lage langsam-TV av Salmeboka gav Kyrkjerådet eit særkilt høve til å gjere den nye salmeboka kjend. Samarbeidet med landets viktigaste kulturinstitusjon, NRK, var rikt og gav frukt.

Kyrkjemøtet 2014 hadde saka om ekteskapsforståinga og spørsmålet om forbøn eller vigsel for likekjønna til handsaming. Kyrkjemøtet kom ikkje fram til nokon eintydig konklusjon. Den offentlege merksemda om saka var stor. I månadene etter Kyrkjemøtet vart det registrert ei auke i utmeldingar frå kyrkja – om lag 4000 fleire enn året før. Grunngevinga for utmeldingane er ikkje kjend.

I september nytta om lag 4600 personar ei nettside som oppmoda til utmelding, utan å vise til ei særskild sak. Oppmodinga vart spreidd i sosiale medium og syner kva potensiale dette har. Utmeldingane kunne ikkje reknast som gyldige, men alle fekk svar med informasjon om korleis ein melder seg ut av kyrkja. Kor mange som deretter melde seg ut, veit vi ikkje.

Svein Arne Lindø
Kirkerådets leder

Jens-Petter Johnsen
Direktør

II Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Kirkerådet ble opprettet ved lov av 13. juni 1969 og fikk en endret ordning ved lov av 8. juni 1984.

Kirkerådet har som hovedoppgave å være Kirkemøtets forberedende og iverksettende organ. Kirkerådet har 15 medlemmer; 10 leke medlemmer, hvorav minst én kirkelig tilsatt, og 4 prester. Disse velges av Kirkemøtet. Dessuten er Bispemøtets preses medlem. Kirkerådet velges for 4 år. Kirkerådets leder er Svein Arne Lindø.

Kirkerådet forbereder de saker som skal behandles av Kirkemøtet, iverksetter Kirkemøtets beslutninger og leder arbeidet mellom Kirkemøtets samlinger.

Kirkerådet fotografert på Kirkemøtet 2012

I 2014 hadde Kirkerådet 5 møter og behandlet 71 saker.

Kirkerådets sekretariat er lokalisert i Oslo og er et forvaltningsorgan under Kulturdepartementet. Samisk avdeling er lokalisert i Tromsø.

Kirkerådet har 67 ansatte fordelt på 64,7 årsverk. Det var ingen endringer i ledelsen i 2014. Ledelsen består av:

- Direktør: Jens-Petter Johnsen
- Ass. Direktør: Gerd Karin Røsæg
- Avdelingsdirektør Administrasjonsavdelingen: Jan Rune Fagermoen
- Avdelingsdirektør Kommunikasjon og informasjon: Trude Evenshaug
- Avdelingsdirektør Menighetsutvikling: Paul Erik Wirgenes
- Avdelingsdirektør Kirkeordning: Ole Inge Bekkelund
- Avdelingsdirektør Økumenikk og internasjonale spørsmål: Berit Hagen Agøy
- Avdelingsdirektør Samisk avdeling: Tore Johnsen

Kirkemøtet er opprettet ved lov av 8. juni 1984 og er Den norske kirkes øverste organ. Kirkemøtet er sammensatt av medlemmene i de elleve bispedømmerådene og lederen av Samisk kirkeråd, til sammen 115 delegater. Kirkemøtet samles ordinært en gang i året.

Leder av Mellomkirkelig råd, rektorene ved de tre teologiske fakultetene og fire representanter for Ungdommens kirkemøte har tale- og forslagsrett i Kirkemøtet.

Det generelle mandatet for Kirkemøtet omfatter saker av felles kirkelig karakter og interesse, alt som kan gjøres for å vekke og nære det kristelige liv i menighetene og fremme av samarbeidet innen Den norske kirke.

Blant de uttrykkelige ansvarsområder for Kirkemøtet er uttalelser om viktige lovendringer på det kirkelige området, planer og programmer for den kirkelige under visning, diakoni og kirkemusikk og forslag til retningslinjer for soknereguleringer.

Kirkemøtet 2014 var samlet i Kristiansand 3.- 8. april 2014 og behandlet 15 saker. Blant disse var:

- KM 05/14 Nye valgeregler – menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet
- KM 06/14 Den norske kirkes grunnlag
- KM 07/14 Visjonsdokument for Den norske kirke 2015 – 2018
- KM 09/14 Den norske kirke og menneskerettighetene
- KM 10/14 Statsbudsjettet 2015 - Kirkemøtets tilskuddsforvaltning
- KM 13/14 Etablering av arbeidsgiveransvar
- KM 14/14 Ekteskapsforståelsen i et evangelisk-luthersk perspektiv

Kirkemøtet vedtok i 2014 følgende visjonformulering for 2015 – 2018:

Meir himmel på jorda

Den norske kyrkja - ei evangelisk-luthersk folkekyrkje

Kyrkja vitnar i ord og gjerning om frelse, fridom og håp i Jesus Kristus ved å vere

vedkjennande	open	tenande	misjonerande
Vi tilber og vedkjenner trua på den treeinige Gud saman med den verdsvide kyrkja	Vi er eit fellesskap prega av likeverd, deltaking og respekt for mangfald	Vi viser miskunn, fremjar rettferd og vernar om skaparverket	Vi vitnar om Jesus Kristus lokalt og globalt

Volumtall for Den norske kirke***2012****2013****2014**

Antall døpte	38 357	36 572	
Antall konfirmerte	41 186	40 054	
Antall kirkelige vigsler	9 400	8 706	
Antall døde med kirkelig gravferd	37 673	37 243	
Antall gudstjenester totalt	64 852	64 048	
Samlet antall gudstjenestedeltakere	6 017 018	5 952 894	

*Tallmateriale fra SSBs årsstatistikk

RESULTAT REGNSKAP SRS	2013	2014
Driftsinntekter	117 391 603	133 387 404
Driftskostnader	111 046 757	137 230 490
Finansinntekter/kostnader	475	-610
Resultat av periodens aktiviteter	6 345 321	-3 843 696
Utbetaling av tilskudd til andre	25 112 473	32 726 210

SRS og kontantregnskapet viser ulike resultater, på grunn av ulike regnskapsprinsipper. I 2014 viste kontantregnskapet et lite mindreforbruk, mens SRS regnskapet viste merforbruk på kr 3 842 696 grunnet bruk av avskrivninger, avsetninger og periodiseringer av inntekter og utgifter ved årsskiftet.

III Årets aktiviteter og resultater

Statens hovedmål for bevilgningene til Den norske kirke over statsbudsjettet er å støtte opp under Den norske kirke i samsvar med Grunnloven § 16. Fra dette hovedmålet har staten utledet følgende mål:

Mål for Den norske kirke	Indikator
Den norske kirke skal være en landsdekkende, lokalt forankret kirke	Gustjenestefrekvens på søn- og helligdager
Den norske kirke skal ha en oppslutning som bekrefter dens karakter som folkekirke	Døpte av tilhørende barn
	Prosentvis endring i gudstjenestedeltakelse
	Konfirmerte av døde 15-åringer
	Prosentvis endring i antallet kirkelige vigslar
Den norske kirke skal formidle evangelisk-luthersk tro og tradisjon og tilby trosopplæring til alle barn	Kirkelige gravferder av antall døde
	Opplæringstilbud i timer
	Deltakerandel på nasjonale breddetiltak

Kommunenes forpliktelser overfor soknene bidrar til å opprettholde lokal forankring og eierskap til kirken. Det er nært og godt samarbeid mellom kirkelige fellesråd og kommuner i landet. Hvor mye kommunene yter til kirkebygg og menighetenes arbeid i soknene, varierer. Mange steder er kommuneøkonomien generelt presset. Det er også kirkelige fellesråd som er truet av nedskjæringer på grunn av kommuners økte forpliktelser overfor andre trossamfunn. Variasjoner i kommunenes overføringer skaper forskjeller i kirkeøkonomien.

Prestedekning og rekruttering

Statens finansiering av prestatjenesten er avgjørende for at Den norske kirke kan gi kirkelig betjening av innbyggere i alle landets kommuner. En tilstrekkelig prestedekning er en forutsetning for å kunne opprettholde en landsdekkende, lokalt forankret folkekirke. Prestedekningen i Norge er lavest i Norden. Gode arbeids- og tjenestevilkår for prestene, så vel som for de andre tjenestegruppene, er av betydning for rekruttering til kirkelig tjeneste. Også alderssammensetningen i presteskaper tilsier at arbeidet med rekruttering må intensiveres i årene som kommer. I noen områder av landet er rekrutteringen til kirkelige stillinger vanskelig. Problemet er økende. Et arbeid for å styrke Kirkerådets kapasitet til å koordinere, lede, utforme strategier og øke ressursinnsats for rekruttering i Den norske kirke, er så vidt startet og intensiveres i 2015.

Tabell: Ubesatte stillinger og andel stillinger utlyst flere ganger

	Ubesatte stillinger 2012	Ubesatte stillinger 2013	Ubesatte stillinger 2014	Antall stillinger utlyst flere ganger 2014
Agder	0	0	0	6
Bjørgvin	0	1	1	0
Borg	0	0	0	2
Hamar	0	6	3	5
Møre	1	4	4	0
Nidaros	5	6	12	4
Nord-Hålogaland	9	9	13	14
Oslo	0	1	0	0
Stavanger	0	0	0	0
Sør-Hålogaland	12	5	10	9
Tunsberg	0	0	0	3
Totalt	27	32	43	139

Kilde: Bispedømmene. Tabellen angir antallet ubesatte prestestillinger i bispedømmene pr. 30. november 2014. En stilling er ubesatt når stillingen ikke er besatt av en person i fast stilling, til tross for at stillingen har vært lyst ut en eller flere ganger og tilsettingsprosessen er avsluttet.

Måloppnåelse: Gudstjenester – frekvens og deltakelse

Gudstjenestefrekvens angir hvor mange søn- og helligdager det gjennomsnittlig er gudstjeneste pr. menighet. Gudstjenestefrekvensen regnes ut slik: Antall gudstjenester på søn- og helligdager delt på antall søn- og helligdager ganget med antall menigheter. Blant de menighetene som har sendt inn årsstatistikk pr. februar 2015 er gjennomsnittlig gudstjenestefrekvens 63 %. Av de innrapporterte menighetene er det bare menighetene i Oslo bispedømme som har en gudstjenestefrekvens på 100 %. Oppslutning om Den norske kirkes gudstjenester henger blant annet sammen med tilgjengelighet. Det er ressurs- og mannskapskrevende å opprettholde en høy gudstjenestefrekvens i alle områder av landet.

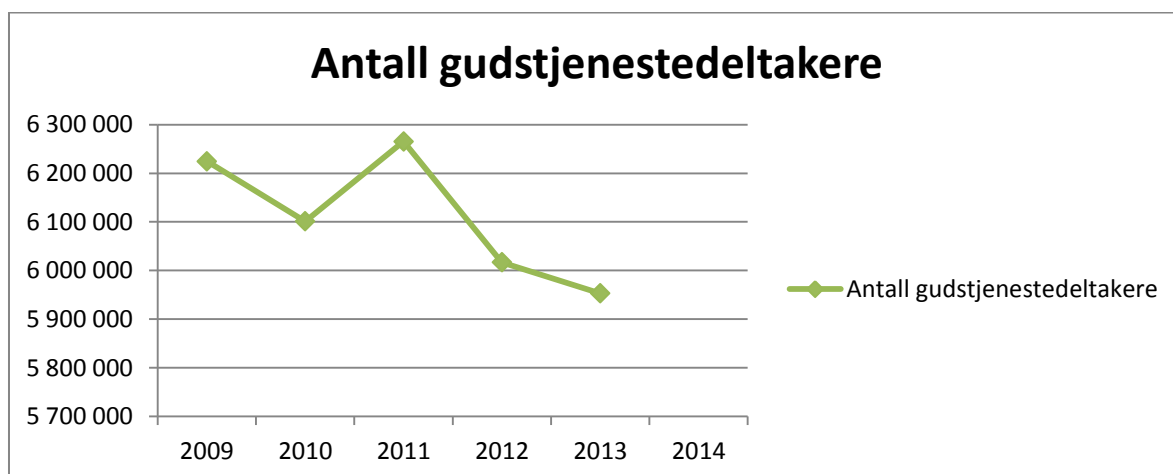
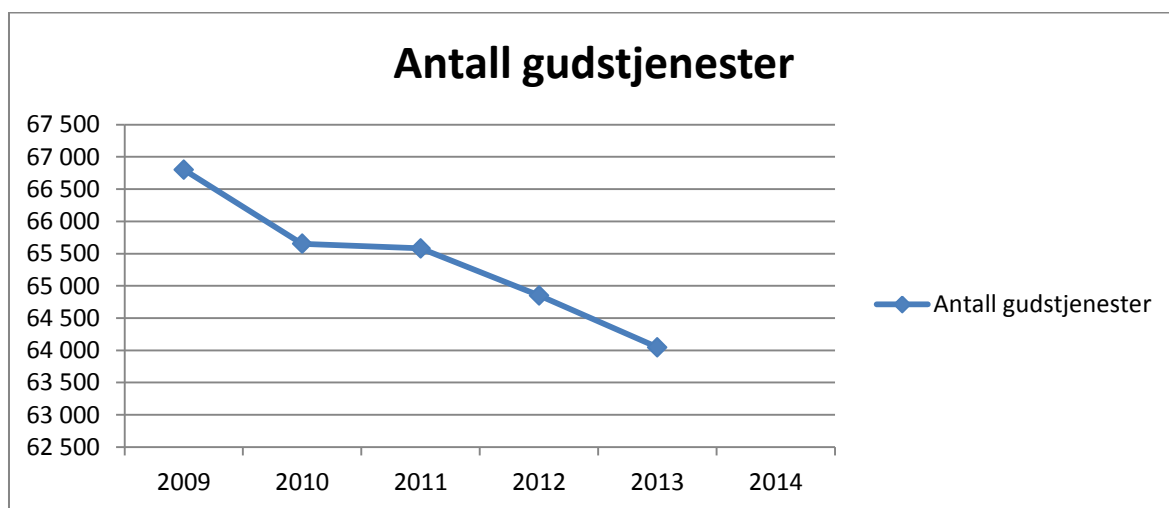
Kirkerådet har ikke rapportert på gudstjenestefrekvens tidligere, så 2014-tallene vil inngå i framtidig tidsserie.

Når årsrapporten skrives, inneholder etatsstatistikken for 2014 foreløpige tall. I følge Kifos tilstandsrapport for Den norske kirke fra 2014, er det små endringer i de gjennomsnittlige gudstjenestetallene de fem foregående årene (2009-2013). Tendensen er likevel at antallet avholdte gudstjenester synker og at antallet gudstjenestedeltakere synker.

Kifo påpeker at dette kan gis ulike tolkninger. Man kan anta at nedgangen i besøkstall skyldes reduksjonen i tilbudet, altså færre gudstjenester, eller at antallet gudstjenester reduseres på grunn av synkende besøkstall, altså en tilpasning til situasjonen. Kifo har ikke forskningsmateriale som gir grunnlag for utdypende forklaringer av tendensen.

2011 hadde en forbigående økning i gudstjenestedeltakelsen, noe som skyldtes terrorhandlingene 22. juli.

Tabeller over gudstjenester og gudstjenestedeltakere, med tall hentet fra Kifos Tilstandsrapport for Den norske kirke 2014, Kifo Notat 2/2014:

Gudstjenestereformen ser ikke ut til å gi store utslag i noen retning. Det er å vente at reformen trenger tid for å gå seg til. Tendensen til at det avholdes færre gudstjenester skyldes både nedskjæringer i mannskap og økonomi og sammenslåing av menigheter. Det første gir grunn til bekymring. Det siste kan være en strategisk tilpasning til endret befolkningsgrunnlag. En slik prioritering kan samlet sett komme flere til gode.

Måloppnåelse: Oppslutning om dåp

Oppslutningen om Den norske kirke er på det nærmeste knyttet til oppslutningen om dåpen. Dåp er det eneste medlemskriteriet i kirken. Andelen av barn i Norge som døpes i Den norske kirke, synker. Fra 2003-2013 sank den fra 77,7 til 62 prosent. Dette skyldes ikke minst endringer i befolkningssammensetningen. Det skyldes imidlertid også at færre kirkemedlemmer velger dåp for barna sine. For Den norske kirke er det særlig viktig å rette

oppmerksomheten mot i hvilken grad medlemmer av Den norske kirke velger at barna skal bli døpt.

Det er knyttet noe usikkerhet til dåpstallene i kirkens medlemsregister. Det er en viss underrapportering og et etterslep i rapporteringen. Det er ikke utviklet en kvalitetssikret metodikk for systematisk registrering av andel døpte av kirkemedlemmers barn. Dette må det arbeides videre med. Forholdet mellom tilhørige og medlemmer i de laveste aldergruppene gir imidlertid en indikasjon.

Tilhørige og medlemmer blant 0-10-åringer i 2013. Antall og prosentandel. Tabell fra Kifo Notat 2/2014:

	0- åringer	1- åringer	2- åringer	3- åringer	4- åringer	5- åringer	6- åringer	7- åringer	8- åringer	9- åringer	10- åringer
Tilhørige Dnk	19 563	10 919	10 178	9 626	7 145	9 099	7 881	7 453	6 262	6 183	5 382
Medl. Dnk (døpte)	23 094	33 795	35 318	37 609	38 845	39 237	39 325	40 355	40 154	41 040	41 312
Total*	42 657	44 714	45 496	47 235	45 990	48 336	47 206	47 808	46 416	47 223	46 694
Andel medl. av totalen	54	76	78	80	84	81	83	84	87	87	88

Kilde: Medlemsdata fra Kirkerådet.

*Total = Tilhørige + medlemmer

Ved årsskiftet 2014-2015 har menighetene rapportert inn dåpshandlinger som tyder på at om lag 74 prosent av medlemmenes ett-åringer er døpt, mens tallet for femåringene er rapportert å være om lag 85 prosent. Dette kan indikere en alarmerende raskt synkende dåpstendens. Tallene fanger imidlertid også opp at ikke alle barn døpes som spedbarn, men i løpet av de første barneårene. Også etterslep i registrering kan påvirke tallene. Sikrere kunnskap krever samme type registrering over tid.

Særlig Oslo bispedømme skiller seg ut med svekket oppslutning om dåp. Ved årsskiftet er 60 prosent av ettåringene og 71 prosent av medlemmenes femåringene døpt. Tendensen til svekket oppslutning om dåp er imidlertid kjent også fra andre deler av landet, særlig urbane strøk. Selv om tallgrunnlaget er noe usikkert, kan ikke kirken vente med å ta svakere oppslutning om dåp blant medlemmene på alvor.

Dåpsløftet

Sammen med bispedømmene har Kirkerådet derfor satt i gang en bred mobilisering for oppslutning om dåp i Den norske kirke. Mobiliseringen har fått navnet *Dåpsløftet*. I 2014 har det vært lagt vekt på situasjonsforståelse og kunnskapsinnhenting, lokal motivasjon og mobilisering, fagutvikling om dåpens innhold samt utvikling og deling av kommunikasjonsressurser og andre ressurser.

En kvalitativ undersøkelse foretatt av IPSOS MMI på oppdrag fra Kirkerådet, kaster nytt lys over hvordan foreldre begrunner og forklarer sitt valg om å døpe eller ikke døpe barnet i Den norske kirke.

Undersøkelsen viser at dåp eller ikke dåp er et aktivt valg som foreldrene tar på alvor. Noen forteller at de mangler «gode grunner» for å velge dåp. Mange opplever tiden da dåp bringes på bane av kirken, som travel og krevende. En del får inntrykk av at dåp må skje innen barnet

er nådd en viss alder. Noen gir uttrykk for at dette oppleves stressende og negativt, og for enkelte blir konklusjonen at de dropper dåp. Dåpsforeldre har ulike opplevelser av dåpsgudstjenesten, og tidligere erfaringer og inntrykk av kirken har stor betydning for om de velger dåp eller ikke.

Den norske kirke må møte utviklingen på flere måter. Vi må fortsette samtalen om dåpens innhold og kirkens dåpspraksis: Hva betyr dåpen for kirken, for menigheten, for den som døpes, for familiene? Har foreldrene tilgang til god informasjon som grunnlag for valget de skal ta? Er det praktiske hindringer for dåp? Er det sider ved rutinene rundt invitasjon, informasjon, påmelding, dåpssamtale som bør videreutvikles? Møter vi foreldrene på en måte som åpner for slike samtaler?

På samme måte som med konfirmasjon (se under), bør arbeid med kommunikasjonsressurser rundt dåp prioriteres høyt, ikke som sporadiske kampanjer, men løpende.

Måloppnåelse: Konfirmerte av dømte 15-åringer

Konfirmasjon og tilsvarende overgangsriter i andre tros- og livssynssamfunn har høy oppslutning blant norske ungdommer. Kirkelig konfirmasjon har ikke samme tydelige synkende tendens som flere av de andre kirkelige handlingene. Kifo skriver i sin tilstandsrapport fra 2014 at tallene for kirkelig konfirmasjon holder seg påfallende stabile. Når vi ser på andelen dømte 15-åringer som velger konfirmasjon i Den norske kirke, er tendensen også stabilitet.

Andel av dømte 15-åringer som konfirmerte seg i Den norske kirke 2003, 2009-2013. Prosent. Tabell fra Kifo Notat 2/2014:

Konfirmasjonsår (Dåpsår i parentes)	2003 (1988)	2009 (1994)	2010 (1995)	2011 (1996)	2012 (1997)	2013 (1998)
Antall konfirmerte i Dnk	40 165	41 885	41 981	42 556	41 186	40 054
Antall dømte	45 655	49 932	49 982	50 074	50 294	48 462
Andel av dømte som konfirmerte seg i Dnk	88	84	84	85	82	83

Kilder: Kirkelige konfirmanter: KOSTRA: Kirke, SSB, Statistikkbanken tabell 06929. Antall dømte: Kirken.no Om Den norske kirke/ Statistikk/ Antall dømte 1950-2012.

Den norske kirke har over mange år satset på å utvikle et bredt og godt konfirmasjonstilbud over hele landet. Det mest avgjørende for oppslutning om den kirkelige konfirmasjonen er nok den lokale jungeltelegraf. Et godt tilbud og fornøyde konfirmanter skaper positiv forventning hos kullene som følger. Dårlige erfaringer sprer seg tilsvarende raskt. Nybakte foreldre som har vært kirkelige konfirmanter, velger oftere dåp for egne barn. Fortsatt god oppslutning om konfirmasjonen har derfor betydning for dåpstallene i framtida.

Kirkerådet har årlige konfirmantkampanjer som er blitt godt mottatt både av menighetene og målgruppa, konfirmantene. En brosjyre sendes alle 14-åringer, nettside, materiell og kampanjer til bruk i sosiale medier revideres og nylages hyppig. Det er nødvendig, for 14-åringenes kulturelle referanser og preferanser endres raskt. Nasjonale kommunikasjonsressurser bør fortsatt prioriteres høyt.

En egen samisk konfirmantleir for Den norske kirke ble etablert i 2014, og leiren representerer viktig strategisk samisk arenabygging i kirken.

Måloppnåelse: Prosentvis endring i antallet kirkelige vigslar

Oppslutningen om kirkelige vigslar går ned. Fra 2005 har andelen kirkelige vigslar sunket jevnt, fra 47,1 prosent i 2005 til 37,2 i 2013. Vigslar i kirken er en viktig møteplass mellom kirke og folk. Gode møter med kirkelige medarbeidere i forbindelse med vigsel har betydning for oppslutning om dåp. Det er derfor bekymringsfullt at stadig færre velger kirkens deltakelse ved ekteskapsinngåelser. Kirken erfarer imidlertid også at en barnedåp kan inspirere foreldre til ekteskapsinngåelse.

Det er en utfordring at kirkelig vigsel lett assosieres med store, påkostede feiringer. Mange synes å foretrekke borgerlig vigsel dersom de ønsker et enklere opplegg rundt ekteskapsinngåelsen. Vigsel er dessuten blitt et vanskelig og konfliktfylt tema i kirken, med omfattende overslag til den offentlige samtalen om kirken som sådan. Dette gjør all kommunikasjon om vigsel i kirken risikabel. Kommunikasjonskampanjer som har som mål å øke andelen kirkelige vigslar, er derfor ikke å anbefale slik situasjonen er nå.

Kirkelige vigslar i prosent av antall vigslar 2005-2013. Tabell fra Kifo Notat 2/2014.

	2005	2009	2010	2011	2012	2013
Vigslar i alt	22 392	24 582	23 577	23 135	24 346	23 410
Antall kirkelige vigslar	10 557	10 530	9 898	9 067	9 400	8 706
Andel kirkelige vigslar i prosent	47,1	42,8	42,0	39,2	38,6	37,2

Kilder: KOSTRA: Kirke, SSB, Statistikkbanken tabell 06929 og Statistikkbanken tabell: 05713: Inngåtte ekteskap etter type vigsel

Måloppnåelse: Kirkelige gravferder av antall døde

Kirkelig gravferd er den av de kirkelige handlingene som omfatter størst andel av befolkningen. Andelen på rundt 90 prosent ligger vesentlig høyere enn medlemsprosenten på 75. Dette vil ventelig endre seg noe i takt med endret demografi. Et økende antall eldre tilhører kirke- og trossamfunn utenfor Den norske kirke. Dersom tilbudet om bistand til mer personlig tilpassede seremonier – samt egnede seremonilokaler – utvides, må kirken dessuten regne med at flere enn nå vil velge andre løsninger enn kirkelig gravferd.

Kirkelige gravferder i prosent av antall døde 2003, 2009-2013. Tabell fra Kifo Notat 2/2014.

	2003	2009	2010	2011	2012	2013
Andel kirkelige gravferder	94,4	92,4	92,3	91,6	89,7	90,2
Endring fra foregående år	-	-	-0,1	-0,7	-1,9	+0,5

Kilde: KOSTRA: Kirke, SSB, Statistikkbanken tabell 04910, Statistikkbanken tabell 08425 (døde etter kjønn).

Folks erfaring med kirken og kirkelige medarbeidere i forbindelse med gravferder er svært god (jf. Difis innbyggerundersøkelser). Kirken kan derfor med troverdighet og stor frimodighet delta i den offentlige samtalen om forståelsen av hvordan vi som fellesskap forholder oss til døden. Kirken kan yte motstand mot tendenser i kulturen som privatiserer døden og utarmer de kulturelle fellesskapsritene. Kirken vil møte økt forventning om individuell tilrettelegging og privatisering og må derfor arbeide både faglig og kommunikativt med dette. Strategisk kommunikasjon rundt kirkens arbeid med sorg og gravferd bør vurderes.

Måloppnåelse: Trosopplæring

Den norske kirke skal formidle evangelisk-luthersk tro og tradisjon og tilby trosopplæring til alle barn. I 2014 fikk for første gang alle menighetene i Den norske kirke midler til trosopplæring. Antallet menigheter som er i driftsfasen av Trosopplæringsreformen, og som rapporterer i forhold til disse indikatorene, øker for hvert år. Det betyr at utvalget endrer seg fra år til år. Fra og med 2017 vil alle landets menigheter inngå i utvalget.

Metodikken for å rapportere gjennomførte timer og oppslutning om tiltakene har vært under utvikling de siste årene og vil få bedre kvalitet i forbindelse med at et nytt planverktøy for trosopplæring tas i bruk fra 2015. Kirkerådet vil, i samarbeid med bispedømmerådene, gjennomføre kurs om planarbeid og rapportering som verktøy for utvikling og måloppnåelse i trosopplæringen i forbindelse med at det nye verktøyet tas i bruk.

Opplæringstilbud i timer

Det er naturlig å forvente at antall gjennomførte timer øker etter hvert som menighetene etablerer de nye tiltakene i sin lokale trosopplæringsplan. Utviklingen fra 2013 til 2014 viser en liten oppgang, fra gjennomsnittlig 203 gjennomførte timer i 2013 til 204,6 i 2014.

Kirkerådet forventer en økning av gjennomførte timer etter hvert som alle tiltakene i menighetenes lokale planer blir etablert og innarbeidet i menighetene. Gjentakelse av et tiltak krever mindre ressurser enn første gangs gjennomføring og frigjør kapasitet til gjennomføring av flere tiltak.

Deltakerandel på nasjonale breddetiltak

Denne indikatoren måles ved å følge oppslutningen om syv utvalgte tiltak. Tiltakene er valgt ut med tanke på en kombinasjon av nye tiltak og tiltak som var innarbeidet før trosopplæringsreformen. Dåpssamtale, 4-årsbok og konfirmasjon er nasjonale tiltak som alle landets menigheter gjennomfører. Kirkelig årsstatistikk for 2013 viste at Lys våken og Tårnagenthelg ble gjennomført av ca. halvparten av menighetene, mens om lag en tredjedel rapporterte at de hadde breddetiltak rettet mot 6-åringer. Forekomsten av breddetiltak året etter konfirmasjon kan ikke identifiseres i Kirkelig årsstatistikk.

Gjennomsnittlig deltakerandel ved et utvalg trosopplæringstilbud i menighetene med godkjent plan		
	2013	2014
Dåpssamtale	99 %	99%
4-årsbok	48 %	49%
Breddetiltak for 6-åringer	29 %	30%
Tårnagenthelg	25 %	26%
Lys Våken	27 %	27%
Konfirmasjon	87 %	86%
Breddetiltak året etter konfirmasjon	19 %	19%
Samlet	49 %	48%

Oppslutning om tiltakene ligger på omtrent samme nivå som i 2013. Etter flere år med svak stigning, ser oppslutningen ut til å ha stabilisert seg. Evalueringsforskning har vist at befolkningsstørrelse har mye å si for oppslutningen om tiltakene: Jo lavere antall innbyggere, jo høyere oppslutning. Det er en vanskelig utfordring i folkerike menigheter å legge til rette trosopplæringstiltak som kan romme alle i et årskull. Det oppleves krevende å realisere

reformens høye ambisjoner når det gjelder omfang, innhold og oppslutning om tiltakene med de ressursene som er tilgjengelige.

Totalt er 239.554 barn og unge registrert som deltakere på trosopplæringstiltak i 2014 (208 278 i 2013). Kjønnfordelingen blant deltakerne er relativt jevn, med en liten overvekt på 53 prosent jenter.

Kirkemøtets satsingsområder

Kirkelovens formålsbestemmelse for Kirkemøtet er formulert slik:

«Kirkemøtet skal ha sin oppmerksomhet henvendt på saker av felles kirkelig karakter og ellers på alt som kan gjøres for å vekke og nære det kristelige liv i menighetene, og det skal fremme samarbeidet innen Den norske kirke. Som øverste representative organ i Den norske kirke fastsetter Kirkemøtet alle gudstjenstlige bøker i Kirken. Kirkemøtet skal verne og fremme samisk kirkeliv og ivareta Den norske kirkes internasjonale og økumeniske oppgaver». Kirkeloven § 24

Kirkerådet skal legge til rette for at Kirkemøtets mål og strategier kommer til anvendelse i menighetene. Ivaretagelsen av samisk kirkeliv og de internasjonale og økumeniske oppgavene er lagt til Samisk kirkeråd (SKR) og Mellomkirkelig råd (MKR). Kirkemøtet har vedtatt følgende fem satsingsområder for virksomheten i perioden 2009-2014:

- Diakoni
- Kirkemusikk og kultur
- Barn og unge
- Gudstjenesteliv
- Samisk kirkeliv

Satsingsområdene utgjør hovedarbeidsområder i Kirkerådet. Satsingsområdene overlapper i noen grad med statens mål for Den norske kirke. I det følgende rapporteres det på arbeidet med satsingsområdene. I tillegg har Kirkerådet konsentrert sitt arbeid med saker av helhetskirkelig karakter i ytterligere tre hovedområder: Stat – kirke, Organisasjon og forvaltning og Kommunikasjon og IKT.

Stat – Kyrkje

Hovudmål	Resultatmål	Resultatindikator	Resultat
Kyrkjemøtet vedtek eit overordna kyrkjeleg regelverk med ei ny rettsleg form for Den norske kyrkja	Staten følgjer opp Kyrkjemøtet sitt ønske om at det vert skipa eit nasjonalt rettssubjekt for Den norske kyrkja	Kyrkjerådet utarbeider svar på staten si høyring	✓
Kyrkjemøtet handsamar grunnleggjande veival for framtidig kyrkjeordning	Utarbeide dokument om veival for framtidig kyrkjeordning	Dokumentet sendes alle kyrkjelege organ og andre relevante instansar	I rute
Arbeidsgjevvarmynda for prestar og tilsette ved regionale og sentrale kyrkjelege organ blir overført frå staten til kyrkja	Arbeidet med å førebu overdraging av verksemda har starta opp.	Kollektive rettar hjå staten er klarlagt, og politikk for tariff etter 2017 er utarbeida	✓

Overordna kyrkjeleg regelverk

Kyrkjerådet nyttar mykje tid og ressursar på arbeidet med kyrkjeordninga som skal gjelde frå ca 2020. Premisset for arbeidet er at forvaltningsreforma allereie vil vere gjennomført. Kyrkja sikter og mot at Stortinget vedtek ei kortfatta rammelov som inneber utvida kyrkjeleg mynde til å vedta kyrkja sine ordningar.

Kyrkjemøtet handsama i april 2014 ein sak om *Den norske kyrkja sitt grunnlag*. Her vart arbeidet med å vedta eit overordna, framtidig kyrkjeleg regelverk starta. Dette vil bli kyrkja si forfatning (konstitusjon). Forfatninga skal innehalde dei viktigaste prinsippa og rammene for kyrkja si verksemd. Til dette høyrer ikkje minst den øvrige kyrkjeordninga. Kyrkjemøtet vil sjølv gje retning til arbeidet. Allereie i 2015 vil Kyrkjemøtet peike ut retning for arbeidet med forfatninga. Ein legg opp til at saka vil bli handsama fleire gonger før den blir endeleg vedteken, kan hende i januar 2018.

Kyrkja sitt arbeid med framtidig kyrkjeordning inneber ein dialog med staten om den framtidige lovgivinga om Den norske kyrkja. Kyrkjemøtet 2015 vil her trekkje opp nokre rammer og peike på kva Kyrkjemøtet meiner bør regulerast i lov også i framtida. Kyrkjerådet vil halde fram dialogen på kyrkja sine vegner. Lovspørsmålet kjem arbeidet med kyrkjeordning ved av di dei spørsmåla som vert regulert i lov, ikkje samstundes kan regulerast av kyrkja. Ein dialog er difor naudsynt. Det er venta eit endeleg lovvedtak våren 2018.

Grunnleggjande veival

I 2013 ba Kyrkjemøtet Kyrkjerådet om å leggje fram ei sak om grunnleggjande veival så snart som råd. Eit dokument vil bli send på brei høyring i februar 2015. Svara på høyringa vil danne grunnlaget for Kyrkjemøtet si handsaming våren 2016. Siktemålet er at Kyrkjemøtet skal gje retning – leggje prinsipielle føringar – for det vidare arbeidet med ordningar og regelverk. Også denne saka høyrer heime i den neste fasen av reformprosessen, det vil seie etter forvaltningsreforma.

Overtaking av arbeidsgjevarmynde frå staten

Dei formelle vedtaka om overtakinga av arbeidsgjevarmynda for prestar og tilsette ved regionale og sentrale kyrkjelege organ er ikkje fatta i Stortinget. Men regjeringa har følgd opp Kyrkjemøtet sitt ønskje og send si utgreiing om saka, *Staten og Den norske kirke – et tydelig skille*, ut på høyring. Kyrkja sitt arbeid med å førebu overtakinga starta for alvor opp i 2014.

Heilt naudsynte midlar til omstilling og førebuing fram mot overtakinga vart sikra gjennom Stortinget sitt arbeid med Statsbudsjett 2015. Finansieringen av reforma må følgjast opp også i dei komande åra.

Arbeidsgjeverutval

Kyrkjemøtet har oppretta eit Arbeidsgjeverutval (AGU) som den øvste arbeidsgjevarmynda i statleg sektor av Den norske kyrkja. Det er og laga ein intensjonsavtale med mellom Kyrkjerådet og KA. Avtalen inneber kjøp av tenester fram til 2017, intensjon om å verte medlem og at partsansvaret i forhandlingar i så fall skal leggjast til KA etter 2017.

Kyrkjerådet har gjennomført eit informasjonsopplegg om overføring av arbeidsgjevarmynda i kvart bispedøme saman med departementet. Her møtte Kyrkjerådet og departementet lokallag, proster, tilsette på bispedømmekontoret og biskop. Det har vore eigne rundar med informasjon med arbeidstakarorganisasjonane. Departementet har gått gjennom og lista opp dei kollektive rettane som er forhandla fram nasjonalt og regionalt. I tillegg til informasjon til

kvar einiskild, må ein vurdere korleis etablerte rettar kan førast vidare i nye formelle rammer. AGU har vedteke ein arbeidsplan som gjeld informasjon. Saman med departementet skal det bli utarbeidd ein konkret plan for sjølve overdraginga av verksemda.

Rekruttering

Rekruttering høyrer og til i dette biletet. I 2014 vart det organisert eit arbeid for rekruttering til alle kategoriar tilsette i kyrkja. Kyrkjemøtet peika på dette som ein av dei to største utfordringane framover. Det vart gjeve prosjektmidlar for to år frå departementet til å kome i gang med eit systematisk arbeid på området. Utfordringa i dette arbeidet vil vere stor. Det vert laga planar for eit heilskapleg nasjonalt rekrutteringsprosjekt.

Barn, unge og trosopplæring

Kirkerådets hovedmål for arbeidsområdet *barn, unge og trosopplæring* er å «Stimulere til livslang læring i kirken med utgangspunkt i dåpen slik at mennesker kan leve og vokse i den kristne tro.» Målet søkes realisert gjennom arbeidet med Trosopplæringsreformen, oppfølging av satsingen på aldersgruppen 18-30 år og tiltak rettet mot voksne i kirken.

Alle menigheter omfattet av Trosopplæringsreformen

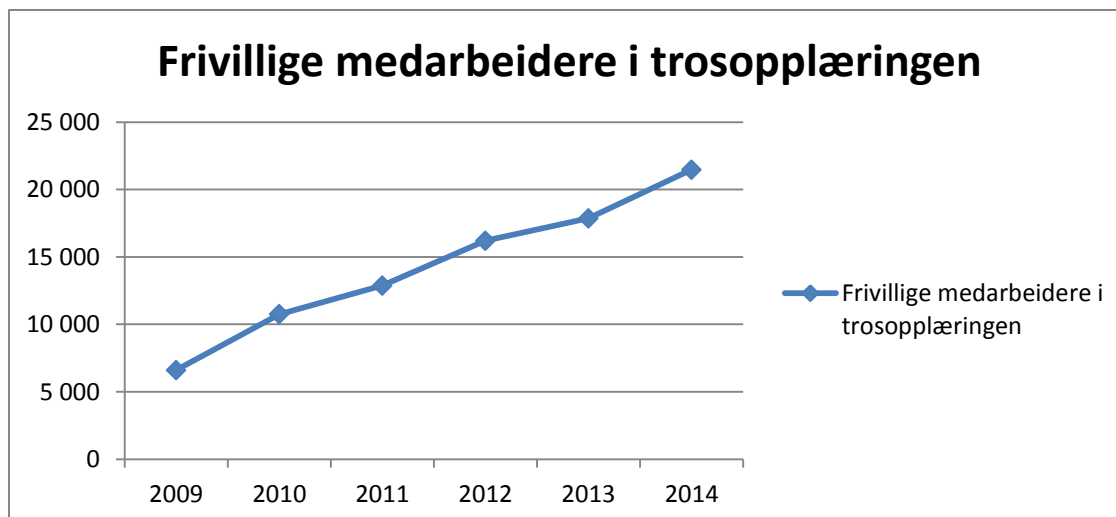
Fra 2014 omfattes alle landets menigheter av Trosopplæringsreformen. Elleve år etter at Trosopplæringsreformen ble vedtatt i Stortinget, er dette en viktig milepæl for reformarbeidet. Alle landets menigheter jobber nå planmessig med å bygge ut et systematisk trosopplæringstilbud for aldersgruppen 0-18 år.

Trosopplæringen bidrar til økt kontakt med en betydelig del av kirkens medlemmer. Flere av bispedømmerådene rapporterer at trosopplæringsreformen bidrar til utvikling og vitalisering av menighetslivet. Barn og unges deltakelse og medvirkning i gudstjenestelivet vektlegges særlig.

Målsettingen om en systematisk og sammenhengende trosopplæring for alle døpte er krevende å realisere for menighetene i Den norske kirke. Flere menigheter melder om at tilgjengelige ressurser ikke står i forhold til oppgavene som ligger i reformens ambisiøse mål. Også der menigheten har et godt tilrettelagt tilbud, er det mange steder en stor utfordring å få bred oppslutning fra de ulike aldersgruppene. Likevel viser menighetenes rapporter at stadig flere barn og unge deltar på stadig mer trosopplæring. I økende grad handler trosopplæringen også om å gi opplæring før dåp for barn og unge som ikke ble døpt da de var baby og trenger et grunnlag for å ta stilling til om de vil døpes når de blir eldre.

Frivillighet og rekruttering

Frivillige medarbeidere og samarbeid med det barne- og ungdomsarbeidet som finnes i menigheten er helt avgjørende for å kunne tilby trosopplæring i tråd med reformens målsettinger. 21.474 frivillige medarbeidere var involvert i trosopplæringsarbeidet i 2014. Vi ser at trosopplæringsmidler utløser frivillighet. Frivilligheten spenner fra å ha hovedansvar for planlegging og gjennomføring til å bidra med praktisk tilrettelegging.

Rekruttering til stillingene og utdanningene er en kritisk faktor for videreutvikling av reformen. Antallet kirkelige undervisningsstillinger er nær tredoblet på grunn av trosopplæringsreformen. Kirkens pedagogiske kompetanse har blitt vesentlig styrket gjennom dette. En utredning om kirkens undervisningstjeneste var på høring våren 2014 og fremmes for Kirkemøtet våren 2015.

Gjennom utlysning av utviklingsmidler stimuleres fagutvikling i utdanningsinstitusjonene og andre ressursmiljø. Dette bidrar til kompetanse for undervisningsansatte og andre medarbeidere. Det er bygget ut utdanningstilbud for trosopplæringsmedarbeidere flere steder i landet.

Trosopplæringsreformens målsettinger stiller store krav til kirken også i tiden som kommer. For videreutvikling av reformen er det viktig å stimulere fortsatt utvikling og fornyelse i møte med reformens innhold og målsettinger. Å bygge ut trosopplæringen er å bygge folkekirke, både når det gjelder kirkens innhold og når det gjelder oppslutning om kirken i folket.

Trosopplæringskonferansen er blitt den største kirkelige konferansen i Norge. Den er det årlige treffstedet for inspirasjon, fellesskap og deling av erfaringer og kunnskap om kirkens arbeid med barn og unge. I 2014 var det rekordhøy deltagelse med 2000 til stede under temaet *Troverdig; troverdig kirke, troverdig budskap og troverdige medarbeidere*.

Kirke 18-30

Strategiarbeidet Kirke 18-30 er et langsiktig og utfordrende arbeid i den forstand at arbeidet retter seg mot en lite ensartet målgruppe og forskjellige aktører. Arbeidet må derfor ha ulike tilnæringsmåter.

Kirke 18-30 handler om fag- og materiellutvikling, men også om kompetanseheving, organisering av og samarbeid mellom ulike tjenester og ikke minst lokalt engasjement. Det utvikles tiltak og metodikk fra sentralt hold og legges til rette for erfaringsdeling i form av aktuelle nettartikler. Samtidig er det en utfordring å sikre at engasjement, bevissthet og deltagelse øker i menighetene. En arbeidsmåte som benyttes er å involvere ulike fagmiljøer i utvikling av tiltak og bruke pilotmenigheter til å prøve ut tiltak og metodikk.

I 2014 har det vært en økende grad av referanser til Kirke 18-30-arbeidet og aldersgruppen i ulike sammenhenger. Dette kan tyde på at stadig flere begynner å styrke innsatsen mot unge voksne i kirken. For å få mer kunnskap om hvordan menigheter og bispedømmeråd følger opp Kirkemøtets vedtak, planlegges en kartlegging i 2015. Det vil eksempelvis være behov for å få kunnskap om bispedømmenes oppfølging av vedtaket om å styrke studentprestetjenesten.

Gudstjenesten er et hovedsted for livslang læring i kirken. De siste årenes arbeid med gudstjenestereformen, ny salmebok og ny bibeloversettelse gir gode muligheter for vokenpedagogiske tiltak i kirken. Kontakt med foreldre og faddere i forbindelse med dåp og trosopplæring gir muligheter for læring og samtaler om tros- og livsspørsmål.

Gudstjenesteliv

Gudstjenestereformen

Forskningsrapporten «Noe falt i god jord» (KIFO Rapport 2014:2) viser at gudstjenestereformen har bidratt til mer samtale om gudstjenesteliv og sterkere *involvering* i forberedelse og gjennomføring av gudstjenesten. Reformens vekt på *fleksibilitet* og *stedegenhet* er mer problematisk ved at dette kan hindre gjenkjennelse og alles involvering i gudstjenesten. I følge forskningsrapporten gjelder dette særlig den liturgiske musikken.

Liturgisk materiale

Dagens bønn og Bibelsk salmerekke ble vedtatt på KM 2014. Dette bidrar til at den enkelte kirkeårsdag får en klarere tematikk og at liturgiens tradisjonsforankring styrkes. Dagens bønn er oversendt til Samisk kirkeråd for oversettelse til samisk. Oversettelse av hovedgudstjenesten til engelsk, samt vigsel- og gravferdsliturgien til både tysk og engelsk ble ferdigstilt i 2014.

Diakoni

Hovedmål	Resultatmål	Resultatindikator	Resultat
Menighetenes diakonale omsorgstjeneste skal styrkes, slik at den kommer til uttrykk gjennom nestekjærlighet, inkluderende fellesskap, vern om skaperverket og kamp for rettferdighet	Øke antallet diakoner	Andel sokn som har diakonal betjening	50 %
	Øke antallet menigheter som har vedtatt diakonplan	Andel sokn som har vedtatt lokal plan	50 %
Delmål	Resultatmål	Resultatindikator	
Være pådriver til diakonal utvikling i tråd med Plan for diakoni og med særlig vekt på Samhandlings-reformen.	Bygge nettverk mellom kirken og helsevesenet og stimulere til samhandling	Kirkemøtesak om kirkehelse ferdigstilles	✓

Være pådriver for at Den norske kirke skal være tilrettelagt for og inkludere mennesker med nedsatt funksjonsevne og mennesker med utviklingshemninger.	Gi faglige bidrag gjennom seminarer og konferanser samt informasjonsarbeid	Deltakerantall på Hel-konferansen Lansere film: <i>Fra Edøy til verden</i>	145 ✓
Styrke tverrkirkelige nettverk og samle kirkene lokalt og nasjonalt bak felles mål og større engasjement for miljø, forbruk og rettferd, skaperverk og bærekraft.	Utarbeide klimafaglig og teologisk grunnlag for kirkenes klimaengasjement	Klimafaglig og teologisk grunnlag trykkes og publiseres	✓
	Klimamelding for Dnk utarbeides	Klimameldingen er i rute	✓
Skape framtidstro med effektiv kommunikasjon i ord og handling.	Konseptet Grønne menigheter fornyes	Ny brosjyre «Vår grønne menighet» erstatter plakaten, trykkes og distribueres. Antall likere av <i>Grønn kirke</i> på Facebook	✓ 1305

Antall sokn med diakonal betjening synes å gå sakte oppover. Tallene sier ikke noe om hvilken kompetanse som inngår i denne betjeningen, i tallene ligger både diakoner med mastergrad og personer ansatt til å ta på seg begrensede oppgaver som for eksempel å lede besøkstjenesten. De ansatte dekker som oftest flere sokn, slik at antall ansatte er langt lavere enn antall sokn som har diakonal betjening.

Menigheter som har ansatt diakon, har også diakoniplan. Det er stor variasjon i om soknene ellers har diakoniplan og hvor omfattende disse er. Det er menighetsrådet som vedtar soknets diakoniplan. Rapporteringstallene er usikre, men antall sokn med diakoniplan er uten tvil økende.

Oppfølging av Plan for diakoni

Plan for diakoni ble vedtatt av Kirkemøtet i 2007. Målene for Kirkerådets arbeid med diakoni søker å virkeliggjøre denne planen. Generelt sett er resultatene på det diakonale feltet tilfredsstillende ut fra de ressurser som er tilgjengelige. Man står likevel i fare for at hele feltet mister nødvendig kraft fordi ressursene samlet sett er for små.

Med tanke på delmålene ligger arbeidet med å følge opp Plan for diakoni godt an. Spesielt kan saken om kirke og helse til Kirkemøtet i 2015 nevnes. Den er klar til behandling i Kirkemøtet. Når det gjelder integrering er det gledelig å konstatere at Hel-konferansen i Trondheim i september hadde mange deltakere. Konferansen handlet om arbeid for tilrettelegging, integrering og likeverd for mennesker med funksjonshemming. Filmen om å være funksjonshemmet (*Fra Edøy til verden*) har fått god mottakelse.

Skaperverk og bærekraft

For samarbeidsprosjektet Skaperverk og bærekraft (SoB) er en milepæl nådd med ferdigstilling og trykking av klimafaglig og teologisk faglig grunnlag. Gjennom publisering i *Luthersk Kirketidende* er dette spredt til mange prester og forkynnere. Flere andre tiltak som besøksrunde, inspirasjonssamlinger og kommunikasjonstiltak er også gjennomført for å forankre SoB sitt budskap i kirke og organisasjonsliv (et hovedmål for 2014).

Klimamelding og grønne menigheter

Arbeidet med å utforme en klimamelding for hele Den norske kirke var i rute ved utgangen av året. Meldingen legges fram for Kirkerådet i starten av 2015. Den vil fungere som et overordnet dokument og danne grunnlag for en samhandlingsplan for kirkens arbeid med klima og bærekraft. Hovedsamarbeidspartnere er bispedømmerådene og KA. Arbeidet med å fullføre fornyelsen av opplegget for grønne menigheter er i gang. Nytt materiale er utarbeidet. Målet er å få flere menigheter bevisstgjorte på klimaspørsmål. Facebooksiden *Grønn kirke* er lansert.

Antall grønne menigheter pr 31.12.2014

	Totalt	2013	2014	Endring
Agder og Telemark	142	21	21	0
Bjørgvin	189	21	21	0
Borg	118	46	48	2
Hamar	162	38	40	2
Møre	114	6	7	1
Nidaros	135	16	16	0
Nord-Hålogaland	66	6	7	1
Oslo	78	32	36	4
Stavanger	91	28	30	2
Sør-Hålogaland	90	21	22	1
Tunsberg	114	32	34	2
Totalt	1285	267	282	15

Kultur og kirkemusikk

Hovedmål	Resultatmål	Resultatindikator	Resultat
Kirken skal videreutvikle og styrke sin rolle som kulturformidler ved å satse på bredde, kvalitet og samspill mellom aktører og profesjonelle aktører	Den norske kirke deltar i Grunnlovsjubileet	Fem nasjonale gudstjenestemarkeringer	✓
		Jubileumsutstilling inngår som del av Stortingets offisielle program	✓
Gjennom kirkemusikk å bidra til å tolke og formidle kristen tro i	Økt bruk av Salmebok 2013	Utgi Norsk koralbok i liten utgave	✓
		Salmesang på TV	✓

menighetene			
Skape økt bevissthet om formål, egenart og kvalitet ved kirkebygg	Forankre prinsipper for kirkebygg og fornye regelverket	Gjennomføre høring	✓

60 timer salmesang

Gudstjenestereformens nye salmebok har fått en god mottakelse. Dette og kom særlig til uttrykk i NRK-sendingen *Salmeboka minutt for minutt*, som var 60 timers salmesang direkte sendt på TV. Kirkerådet samarbeidet med NRK, Norsk Korforbund og Norges Kirkesangerforbund om prosjektet. Høy deltakelse av kor og høyt seertall viste hvor sterkt salmene står i vår kultur og i vår spiritualitet. Sjangerbredden i salmeboka kom til sin rett i sendingen og har skapt stor bevissthet om og interesse for den nye salmeboka.

Om lag 7000 barn fikk salmebok i gave i forbindelse med deltakelse på trosopplæringstiltaket Lys Våken. Mange menigheter arrangerer Lys Våken ved inngangen til adventstiden. I 2014 falt dette sammen med NRKs salmemaraton-sending, så salmeboka ble ekstra aktuell for de unge deltakere på Lys Våken.

Grunnlovsjubileet

Den norske kirkes programerklæring i grunnlovsjubileet var: Fri til å tale, tro og tjene. Ønsket effektmål for medvirkningen var å ha formidlet historisk kunnskap, kunnskap om kirkens forhold til andre kirkesamfunn, religioner og minoriteter samt uttrykke taknemlighet for landet vårt.

Alle landets menigheter ble oppfordret til å avholde festgudstjenesten *Bønnedag for land og folk* – gjerne 23. februar. Dette var en markering av kirkens historiske medvirkning i 1814 til at det ble valgt valgmenn til valg av eidsvollsrepresentanter. Omkring 333 valgkirker mottok reproduksjonen og 176 mottok plaketten i gave fra Riksarkivet og Riksantikvaren.

Kirkerådets nasjonale komité fikk gjennomført blant annet fem nasjonale gudstjenestemarkeringer med ulike tematiske seminarer/arr. knyttet til seg (Oslo domkirke 23. febr. / Eidsvoll kirke 10. april og 19. mai / Sjømannskirken i København 17. mai / Nidarosdomen i Trondheim 20. mai). Gudstjenestene i Oslo og Trondheim var økumeniske.

Utstillingen *Scener fra norsk kristenliv* med 21 bilder av Adolph Tidemand ble vist i Baroniet Rosendal og Buen kulturhus Mandal. I Rosendal var ca. 40 000 besøkende innom stedet, men hvorvidt alle disse så utstillingen er vanskelig å si. I Mandal ble utstillingen besøkt av 3 400 publikummere. Et eget opplegg i Den kulturelle skolesekken for 1 000 elever i Lindesnesregionen ble gjennomført av fylket. Det ble laget en egen katalog til utstillingen med artikler som beskriver endringer i lovverk, religionutøvelse og diakonalt arbeid på 1800-tallet.

Alle arrangementene hadde god pressedekning og offisiell representasjon.

Liturgisk musikk

Norsk koralbok er utgitt som liten og forenklet utgave etter manges ønske. Et stort og krevende felt er liturgisk musikk, som er til utprøving. Kirkerådet fastsatte en prosedyre for det videre arbeidet med å fremme et forslag til liturgisk musikk som kan være mer felles for menighetene. Vigsling og liturgisk drakt for kantor er fremmet som sak til Kirkemøtet 2015.

Kirkebygg

Et resultatmål er å forankre prinsipper for kirkebygg i Den norske kirke og fornye regelverket for kirkebygg. Dette skjer gjennom den omfattende *Høring om kirkebygg*, som fikk hele 177 høringssvar. Høringen inneholdt både grunnleggende prinsipper for kirkebygg og forslag til revisjon av tre regelverk. Høringsinstansene gav bred tilslutning til dette, også Bispemøtet i sin læremessige uttalelse. Saken er fremmet for Kirkemøtet 2015.

Pilegrimsarbeidet

Den norske kirke har et omfattende pilegrimsarbeid. Den norske kirkes arbeid med pilegrimsperspektivet skjer i nært samarbeid med det nasjonale pilegrimssenteret i Trondheim og de regionale pilegrimssenterne. I 2014 var det stor oppmerksomhet om kystpilegrimsleden både nordfra og sørfra. Dette har bidratt til å øke bevisstheten på pilegrimstradisjonene i nye deler av landet.

Økumenikk og internasjonale spørsmål (MKR)

Hovudmål:

Medverke fagleg og relasjonsbyggande, i samhandling med andre kyrkjer, organisasjonar og livssynssamfunn, i arbeidet med å styrkje kristen einskap, misjon, interreligiøs forståing og sosial rettferd.

2014 har vore prega av oppfølginga av generalforsamlingane til Kyrkjenes verdsråd (KV) og Konferansen av europeiske kyrkjer (KEK). MKR har støtta organisasjonsmessige endringar og medverka til å fylle nye program med konkret innhald. Dnk har no fleire personar med i KEK og KVs ulike kommisjonar og arbeidsgrupper. Samarbeidet om mellom anna global misjon, urfolk sine rettar og migrasjon i Europa blir trappa opp frå vår side. MKR er med på å realisere KVs nye visjon/program «Pilgrimage of Justice and Peace» ved særleg å fokusere på fred og forsoning i Midtausten, klima og menneskerettar.

KV-dokumentet Kirken - mot en felles visjon er sendt ut på høyring med tanke på å utarbeide Dnks høyringssvar i 2016. Dette er også ei oppfølging av KMs oppmoding til MKR om å integrere teologiske og økumeniske saker i arbeidet med ny kyrkjeordning. KVs misjonsdokument er saman med dokument frå Det lutherske verdsforbundet (LVF) blitt sentrale referansedokument i Samarbeid Menighet og Misjon.

MKR's nære samarbeid med KV, LVF og dei europeiske organisasjonane og formidling av dei økumeniske dokumenta ut i bispedømme og kyrkjelydar styrkje tilknytninga vår til den verdsvide kyrkja, samtidig som vi gjev impulsar frå norsk kyrkjeliv tilbake til det økumeniske fellesskapet. Men Dnk har framleis ei utfordring ved at den ikkje ser seg i stand til fullt ut å betale kontingentane til KV og LVF. Staten har ikkje bevilga midlar til å dekke desse kontingentane dei siste åra.

Pave Tawadros II frå den koptiske kyrkja i Egypt gjesta Oslo i juni 2014, noko som var ei unik og flott oppleving, og som styrkte Den norske kyrkja sin relasjon til Egypt. Besøket inngår i MKR's arbeid for å støtte dei kristne i Midtausten, og gjensisitt i 2015 er under planlegging.

Luthersk identitet og systerkyrkjesamarbeid

Mål: Styrkje Dnks identitet som ei luthersk kyrkje som er ein del av eit verdsvidt økumenisk fellesskap

MKR hjelper til å styrkje det globale lutherske fellesskapet gjennom å forsterke samarbeidet med Dnks systerkyrkjer i Jordan og Det heilage landet (ELCJHL), den lutherske kyrkja i Brasil (IECLB) og i det Sørlege Afrika (ELCSA).

Ein samarbeidsavtale mellom Dnk og ELCJHL blei underskriven i 2014, og MKR var vertskap for eit internasjonalt partnerskapsmøte i Oslo i november der formålet var å skaffe internasjonal støtte til ELCJHL. Leiinga i Dnk sende ut ei oppmoding til Dnks kyrkjelydar om ofring til denne kyrkja som lever i ein svært kritisk situasjon, noko som hittil (per 10. februar) har resultert i over 700.000 kr, noko ELCJHL er svært takksam for. Dette er ei særskild viktig støtte til ei lita - men viktig - kyrkje i Midtausten.

I samband med 20-årsmarkeringa av avskaffinga av apartheid i Sør-Afrika inviterte MKR samarbeidspartnarar til ein refleksjon over samarbeidet med den lutherske kyrkja, som ein optakt til evaluering og fornying av samarbeidsavtalen med ELCSA.

Planlegginga av reformasjonsmarkeringa i 2017 kom i gong i 2014, mellom anna gjennom eit større økumenisk møte i juni der Dnk inviterte Norges Kristne Råd og andre kyrkjelege samarbeidspartnarar. Dnks hovudkomité har utarbeidd ei overordna målsetjing for markeringa i Noreg i tråd med føringar frå LVF. Impulsane frå det verdsvide arbeidet med reformasjonsmarkeringa i det lutherske fellesskapet er med på å avklare og styrkje Dnks lutherske sjølvforståing.

Misjon

Mål: Styrkje kyrkjelydane sin misjonale identitet og eigarforholdet til kyrkja sitt misjonsoppdrag i samarbeid med misjons- og diakonale organisasjonar og det globale økumeniske fellesskapet.

Björgvin bispedømme har følgt opp KM-saka om misjon frå 2012 ved å gjennomføre fagdagar for tilsette og frivillige i alle prostia. Dette har vore eit svært vellukka samarbeid mellom bispedømmet, MKR, SMM og Kirkens Nødhjelp (KN). Gjennom desse arrangementa har ein forsøkt på nye og konstruktive måtar å nå heilt ut i dei einskilte kyrkjelydane for å drive opplæring og samtale om det «nye misjonsomgrepet». Samarbeidet vil bli vidareført i nye samarbeidstiltak i 2015. MKR er medvite om at kontakt med lokale kyrkjelydar fordrar nye og kreative samarbeidsrelasjonar.

MKR deltok på den økumeniske misjonskonferansen AgendaUT i Stavanger arrangert av m.a. Norges Kristne Råd og NORME. Dette gav også nye og nyttige erfaringar i økumenisk samarbeid om misjon. Det at Dnk no har eit medlem i KV's kommisjon for misjon og evangelisering er strategisk viktig for å knytte saman det misjonsarbeidet Dnk driv i samarbeid med norske organisasjonar med det økumeniske fellesskapet.

MKR har utarbeidd ein strategi for eit meir konkret samarbeid med Kirkens Nødhjelp. Vi oppmodar mellom anna alle kyrkjelydar til å gje offer til Kirkens Nødhjelp på julekvelden, og også vere med i Fasteaksjonen.

Interreligiøs dialog

Mål: Vidareføre interreligiøs dialog for å styrkje samarbeidet med menneske av anna tru og medverke til fred og forståing lokalt og globalt

Dialogane med Islamsk Råd Norge og Det Mosaiske Trossamfund har nått ein fase der vi i gjensidig tillit også kan utfordre og kritisere kvarandre. Dialoggruppa «Abrahams barn» si reise til Israel og Palestina i 2013 medverka til dette. Dette gjer dialogarbeidet meir krevjande - men også meir lærerikt og stimulerande. Forhold i det internasjonale samfunnet (krigane i Gaza, Syria og Irak, terrorgruppa IS, aukande antisemittisme og auka konfliktnivået i europeisk innvandringsdebatt) smittar over på dialogane også her i landet, og gjer dei meir krevjande.

Saman med Samarbeidsrådet for blir tros- og livssynsamfunn og Islamsk Råd Norge har MKR delteke i fleire tiltak for å kjempe mot valdeleg ekstremisme som er religiøst motivert. Dette er eit arbeid som vil få auka fokus framover, og vi samarbeider også med norske styresmakter om dette, ikkje minst i forhold til å forbygge ekstremisme blant ungdom.

Trusopplæringsmaterialet *Sier vi* om antisemittisme, islamofobi og antisiganisme er ein viktig ressurs i kyrkja sitt eige førebyggjande arbeid blant ungdom.

Fred og menneskerettar

*Mål: Styrkje kyrkja sitt arbeid for fred og menneskerettar
Styrkje menneskeverdet i arbeidet med flyktning- og asylspørsmål og integrering*

Kyrkjemøtesaka om menneskerettar gav ein grundig og konstruktiv refleksjon om Dnks arbeid med menneskerettar, og kyrkjemøtevedtaket gjev eit svært godt grunnlag for det vidare arbeidet. Utgreiinga *Sett undertrykte fri* har vakt stor interesse, og ho er trykt i ei ny, lett revidert utgåve etter KM. Ho er omsett til engelsk og blir tilgjengeleggjort på nett som eit bidrag frå Dnk til det internasjonale økumeniske menneskerettsarbeidet.

I MKRs oppfølging av KM-saka har ein valt særleg å fokusere på religions- og trusfridom og rettार knytt til kvinner og minoritetsvern, både internasjonalt og i samanheng med konvertittar i Norge. I samband med grunnlovsmarkeringa i 2014 var MKR med på å skape merksemd og debatt om religionsfridom og jødeparagrafen i 1914-grunnlova.

MKR har utarbeidd ei ny utgreiing om kyrkjeasyl som eit ressursdokument for kyrkjelydar og bispedømme.

Midtausten

Krigane i Syria, Irak og Gaza prega arbeidet i Midtausten i 2014. MKR har kome med fleire fråsegner om humanitær stønad til offera og oppmoda til å verne dei som blir forfølgde på

grunn av trua si. MKR vedtok i november nye styringsdokument for arbeidet sitt i Midtausten, som i hovudsak vidareførte gjeldande prioriteringar baserte på KM-vedtaket frå 2000.

Kirkens Nødhjelp er ein nær samarbeidspartnar, likeins Stefanusalliansen. Vi har ei avklart rollefordeling oss imellom. MKR opprettheld samarbeidet med UD om minoritetsvern og vil også vidareføre religionsdialogen med Islamsk Råd Norge, Det Mosaiske Trossamfund og Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn der vi mellom anna medverkar til arbeidet mot religiøs ekstremisme. Arbeidet mot den aukande antisemittismen vil også bli prioritert.

Samisk kirkeliv (SKR)

Hovedmål:

Fremme og utvikle samisk kirkeliv som en livskraftig og likeverdig del av Den norske kirke, styrke samiskkirkelig fellesskap over landegrensene og ivareta kirkelig urfolksarbeid.

Ved utgangen av 2014 har tre av fem år i handlingsplanperioden for *Strategiplan for samisk kirkeliv* gått. Planen er et viktig verktøy for strategisk og planmessig oppfølging av feltet, og tiltak og prosesser på mange felter er godt i gang.

Den norske kirke har i 2014 hatt som resultatmål å styrke ivaretakelsen av samisk språk og kultur i gudstjenester og trosopplæring. Resultatindikatorerne som bispedømmerådene har rapportert på har vært antall menigheter som har (1) innarbeidet samisk språk i lokal ordning for gudstjenesten og (2) innarbeidet samisk språk og kultur i lokal trosopplæringsplan. Utdrag fra Etatsstatistikken for 2014 viser en positiv tendens. Antallet menigheter som hadde inkludert samisk språk i lokal ordning for gudstjenesten var økt fra 27 menigheter i 2013 til 47 menigheter i 2014. Tilsvarende var antall menigheter som hadde innarbeidet samisk språk og kultur i lokal trosopplæringsplan økt fra 15 i 2013 til 26 i 2014.

	Samiske språk i gudstjeneste		Samisk språk og kultur i trosopplæring	
	2013	2014	2013	2014
Hamar	1	0	1	0
Nidaros	11	16	0	4
Nord-Hålogaland	13	25	8	15
Sør-Hålogaland	2	6	6	7
Totalt	27	47	15	26

Den lokale implementeringen av føringene i strategiplanen vurderes fortsatt som en utfordring, men endringene på plannivå fra 2013 til 2014 gir indikasjon om at positive endringer er på gang.

Samisk kirkestatistikk

Det er behov for å styrke kunnskapsgrunnlaget om faktisk ivaretakelse av samisk språk og kultur i praksis på menighetsnivå, og det jobbes målrettet med å utvikle samiskrelatert statistikk. Det har i 2014 vært kontakt med Faglig analysegruppe for samisk statistikk og

avtalt at Samisk kirkeråd (SKR) bidrar med et kapittel om samisk kirkeliv i *Samiske tall forteller 2015*, den årlige nasjonale rapporten med kommentert samisk statistikk.

Nettressurser

For å stimulere til at flere menigheter inkluderer samisk språk og kultur i menigheten er tilgjengeliggjøring av relevante nettressurser en prioritert oppgave. Det har vært arbeidet med struktur og innholdsproduksjon for en egen samisk side på ny kirken.no. Lanseringen er utsatt til 2015. Denne, og tilsvarende side for intranett, blir viktig for å tilgjengeliggjøre ressurser for lokalkirkens arbeid med samisk kirkeliv.

Fokus på samisk salmesang

50 deltok på den årlige Samisk kirkelivskonferansen i Tromsø, som er en viktig tverrfaglig arena for utvikling av samisk kirkeliv i lys av samiske tradisjoner og samisk selvforståelse. Temaet var arbeid med samisk salmesang i menighetene med fokus på Norsk salmebok 2013 som redskap.

TV-sendinga *Salmeboka minutt for minutt* ga også et løft til samisk salmesang, og synliggjorde samisk kirkeliv på en måte som bidrar til at det samiske oppleves som en mer likeverdig og naturlig del av Den norske kirke.

Liturgier

Lulesamisk-norsk menighetshefte for gudstjenesten (1977) og lulesamisk-norsk tospråklig liturgiperm (9 liturgier, totalt 250 sider) ble i desember ferdigstilt for trykking (trykket jan 2015). Det er god framdrift i oversettelser av gudstjenesteliturgi av 2011 til sørsamisk og nordsamisk. Utgivelse av organistheftet til Nordsamisk liturgibok er skjøvet ut til 2015.

Trosopplæring og ungdomsarbeid

En egen samisk konfirmantleir for Den norske kirke ble etablert i 2014 og leiren representerer viktig strategisk samisk arenabygging i kirken. Leiren ble holdt 13.-16. mars i Meråker med 19 konfirmanter fra ulike deler av landet. Tilbakemeldingene var gode. 3 ungdomsledere deltok fra det samiske ungdomsarbeidet, og 7 av konfirmantene deltok på den samiske ungdomsleiren i august.

Etter drøyt to års aktivitet er det samlingsbaserte samiske ungdomsarbeidet ytterligere konsolidert. 30 har vært innoom så langt, og det er kontinuitet i gruppa. En aktiv Facebook-side er sentral i arbeidet. 19 deltok på ungdomsleir i august og fem deltok på lederkurs i desember. En langsiktig plan for etablering av et Samisk ungdomsutvalg er lagt i dialog med ungdommene.

Den sørsamiske 4- års-/familieboka, *Mijjen Gærhko-gærja*, ble ferdigstilt og trykt i 2014. Boka reflekterer i sterk grad sørsamisk tradisjon og selvforståelse og er tospråklig med sørsamisk hovedtekst. Boka representerer en milepæl for sørsamisk kirkeliv og lanseres 6. februar 2015. Det er arbeidet med oppdatering av og utarbeiding av veiledning til nettstedet for samisk trosopplæring www.osko.no, og det har vært mange kontaktpunkter mellom SKRs sekretariat, de tre nordligste bispedømmerådene og menigheter på feltene trosopplæring og ungdom.

Etter- og videreutdanning

SKR har bistått Universitetet i Tromsø i justering og kvalitetssikring av studieplanen for EVU-studiet «Religioner og livssyn i Sápmi – før og nå» som SKR har tatt initiativ til. Det er

jobbet med rekruttering, økonomi og rolleavklaring i tilknytning til studiet som går H2015/V2016. Studiet har både prester og andre kirkelig tilsatte i målgruppa og vurderes som viktig for å bygge relevant kunnskap og kompetanse for kirkens arbeid med samisk kirkeliv.

Samisk samarbeid over landegrensene og urfolksarbeid

Programkomiteen for Samiske kirkedager 2017 startet sitt arbeid høsten 2014, der SKRs leder og en ungdomsrepresentant oppnevnt av SKR deltar. SKR har hatt dialog med Svenska kyrkan om relasjonen mellom kirken og samene, bl.a. gjennom bidrag på seminar om forsoning og urfolks rettigheter i Uppsala i desember.

SKR har gjennom året bidratt tungt i de pågående prosessene i KV med å gi innhold til, organisere og skape grunnlag for et bærekraftig økumenisk urfolksarbeid i en ny programperiode. SKRs generalsekretær leder KVs interimreferansegruppe for urfolk, og representert denne blant annet på KVs sentralkomitemøte. SKRs leder og generalsekretær deltok i KVs urfolksdelegasjon under FNs World Conference on Indigenous Peoples og Climate Interfaith Summit i New York i september.

På forsoningsfeltet har det i 2014 vært innhentet kompetanse og erfaringer fra den offisielle forsoningsprosessen mellom staten Canada og landets urfolk. SKR sendte en delegasjon på 3 til en forsoningskonferanse i regi av Truth and Reconciliation Commission of Canada 27.-30. mars, og har skrevet en fyldig rapport om tematikk og arbeidsformer, og relevans for våre forhold. SKRs søsterorganer i Sverige og Finland har vært kontaktet om muligheten om en fremtidig felles nordisk samiskrelatert forsoningskonferanse.

Organisasjon og forvaltning

Kyrkjerådet skal stimulere til auka samarbeid mellom kyrkjelydar og mellom dei ulike forvaltningsområda i kyrkja			
Delmål	Resultatmål	Resultatindikator	Resultat
Kyrkjerådet sin administrasjon skal utviklast slik at effektiviteten aukar og servicenivået blir betre	Ei funksjonell, kostnadseffektiv og brukarorientert forvaltning	Balanse i budsjett og rekneskap	✓
		Gjennomførte brukarundersøkingar	✗
Kyrkjerådet skal stimulere til auka samarbeid mellom sokna og dei ulike nivåa i forvaltninga	Auke samarbeidet på tvers av sokne- og kommunegrensar	Tal på fellestråd som tek del i forsøk eller har etablert samarbeidsområder på tvers av sokne- og kommunegrensar	19 fellestråd tok del i samarbeidsprosjekt. Ingen nye samarbeidsprosjekt
		Tal på sokn som har forsøk med samanslåtte sokneråd eller som er slått saman til eitt sokn	77 sokn tok del i forsøk

Budsjett og administrasjon

Budsjett vart vedteke i balanse, og det har vore god budsjettkontroll gjennom året. Rekneskapen syner eit resultat om lag på line med budsjett. Det er minimale avvik. Høyringsnotatet til forvaltningsreforma utløyste planlegging av ein prosess for å gå gjennom dei administrative funksjonane i Kyrkjerådet. Ikkje minst vil nye IKT-system for løn-, personal- og rekneskap gje nye moglegheiter for betre og meir effektiv administrasjon, saman med bispedømekontora.

Planlagde brukarundersøkingar er ikkje gjennomførte i 2014. Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi) har ikkje gjort nasjonale brukarundersøkingar av publikum si oppleving av all statleg forvaltning, slik dei gjorde i 2013. Då kom kyrkja svært godt ut. Heller ikkje har Kyrkjerådet hatt nasjonale undersøkingar i 2014. Slike undersøkingar vert ikkje gjort kvart år, av faglege og økonomiske årsaker. I 2015 skal det gjennomførast ei medarbeidarundersøking for alle statlege tilsette i kyrkja, og ei intern undersøking av kor tilfreds dei andre avdelingane i Kyrkjerådet er med dei tenestene administrasjonsavdelinga yter.

Samarbeid mellom felleråd

13-14. februar 2014 blei det gjennomført ein erfaringskonferanse om samanslåing av felleråd, noko som kan vere relevant i møte med ei komande kommunereform. Deltakarar frå alle laupande samarbeidsprosjekt tok del saman med representantar frå kommunaldepartementet. Hensikten var å drøfte hvilke effektar prosjekta har hatt for utviklinga av det kyrkjelege livet i sokna. Med bakgrunn i erfaringar dei seinere åra, søkte ein å peike ut hvilke utfordringar ein bør finne betre løysingar på.

Prøveordning med sokneråd som er slått saman

Forsøksordninga med eit felles sokneråd for fleire sokn har fått stor oppslutning. Kyrkjelydane gjev ulike grunnar for å ville ta del i ordninga. For nokre var det vanskeleg å rekruttere nok kandidatar til valet av sokneråd. Mange ønska å auke kompetansen i rådet/råda og spare eller disponere om på kostnader og tid. Fleire seier at eit felles sokneråd styrkjer det samarbeidet som allereie finst innan diakoni, trusopplæring, misjon, gudsteneste, konfirmantar, pilegrimsarbeid og kyrkjeblad. Fleire har også fått utvida stillingar til full tid. Kyrkjerådet legg merke til at også at små sokn i nokon grad utviklar større fellesskap, med fleire felles arrangement og tiltak.

Fleire stader har ein ønskt forsøk med eit felles sokneråd, fordi det har vore ein naturleg måte å halde fram med samarbeid som allereie finst. Om dei ansatte i dei ulike sokna allereie har kontor på same staden, er det også praktisk å ha eitt felles sokneråd. Nokon har skipa felles kontor *etter* samanslåinga av råda. Nokre stader i landet tar kyrkjeverge eller sokneprest del i møter i fleire sokneråd. Dette er krevjande og tek mykje tid og ressursar.

77 sokn hadde i 2014 forsøk med samanslåtte sokneråd (34 forsøksråd). Eitt av desse forsøka (med to sokn) var nytt i 2014. Fire av desse forsøksråda (som omhandlar ni sokn) blei i 2014 vedtatt omgjorde til permanent samanslåtte sokn (gjeldande f.o.m. 01.01.15). I tillegg var det ni andre sokn som blei vedtatt slått saman til fire sokn utanom forsøksordninga. Kyrkjerådet planlegg å evaluere ordninga i laupet av 2015.

Kommunikasjon og IKT

Delmål	Resultatmål	Resultatindikator	Resultat
Kyrkjerådet skal ta i bruk og utnytte nye elektroniske løysingar	Utvikle velfungerande heimesider	Treff på heimesida	998 treff pr dag på www.kyrkja.no
Følgje opp IKT-strategien for Den norske kyrkja	Eigarstyringa av IKT-utviklinga i Den norske kyrkja er god	Gå igjennom modellen for god eigarstyring	✓
Sørgje for at bispedømme-kontora, Nidaros-restaureringsarbeider og Kyrkjerådet har IKT-systemer som i god nok grad gjev støtte i arbeidet	Alle einingar har same tilgang til gode IKT-system	Kirkepartner IKT AS leverer IKT-tenester på ny plattform	✗
Utvikle kyrkja sitt medlemsregister	Oppgradering av brukargrensesnitt og integrasjonslag	Valgte løysingar støttast av leverandørar i markede	✗

Den norske kyrkja har tradisjonelt ikkje trengt nytte mykje ressursar på eller nye metodar for medlemspleie, omdømmearbeid, «markeds- og salsarbeid». Dette må ein tenkje annleis om i åra som kjem. Oppvåkninga rundt dåpstala syner dette. Ein kan ikkje ta oppslutninga om kyrkja for gitt.

I åra som kjem vil Kyrkjerådet få stadig fleire oppgåver som krev god kommunikasjon med kyrkjelege arbeidslag og einingar, det ein kan kalle internkommunikasjon. Samstundes ser ein behovet for at Kyrkjerådet tar eit større nasjonalt ansvar for kyrkja sin eksterne kommunikasjon, hennar samfunns- og medlemskontakt.

Nettverk av kommunikasjonsansvarlege

Kyrkja har alt gode erfaringar med at kommunikasjonsressursar samordnast i Kyrkjerådet, slik at dei støtter opp under og styrker arbeidet i sokna. Trosopplæringsreforma har nytta store ressursar til kommunikasjon. Dette har ført til profilering, kjennskap og utbreiing av breiddetiltaka. Dei årlege konfirmantkampanjane driftast frå Kyrkjerådet og får gode tilbakemeldingar. Kyrkjevala i 2009 og 2011 hadde nasjonale kampanjar som gjorde vala kjende blant medlemmane og auka oppslutninga om vala. Kampanjar for fullfinansiering av trosopplæringsreforma og Kirkenett-satsinga blei kjøyd frå Kyrkjerådet.

Eit nettverk av kommunikasjonsansvarlege i Kyrkjerådet og ved bispedømmekontora er skipa. Dette vil styrkje krafta i nasjonalt utarbeida kampanjar og tiltak. Nettverket vil bli utvida med ressursar frå fellelsråd og sokn.

Nettsider for heile kyrkja

Kyrkjerådet fekk i 2013 og 2014 pengar til å utvikle nye nettsider og intranett for heile Kyrkja. Publiseringssløysinga for den nye nettstaden var ferdig utvikla våren 2014. Den vart vist fram på Kyrkjemøtet i april. Fellesråd og bispedømeråd var pilot-prosjekt og på lufta frå juni. Den nye plattformen vart teke i bruk for www.kyrkja.no i august. Tal på treff pr dag på kyrkja.no er målt sidan desember og var då snau 1000 pr dag.

Kirkepartner IKT sel den nye publiseringssløysinga til fellestråda, og ved slutten av 2014 hadde om lag 20 fellestråd skrivne kontrakt. Bland desse Oslo og Trondheim. Kyrkjerådet hjelper dei nye sokna i gang. Brukarane seier at løysinga er rimeleg, fin i se på og lett å nytte.

Utviklinga av intranett for heile kyrkja er i rute. Same leverandøren som utvikla internett-løysinga, lagar og intranettet i samarbeid med Kyrkjerådet. Løysinga er klar våren 2015.

IKT-strategi

Kirkepartner IKT AS vart etablert i i 2013. Selskapet tilbyr IKT-tenester til alle einingar i Den norske kyrkja. Opplysningsvesenets fond er den største eigaren, men også Kyrkjerådet, KA og Kirkelig fellestråd i Oslo er inne på eigarsida. På sikt skal dei kyrkjelege brukarane sjølv eige selskapet. Etableringa av Kirkepartner IKT AS var eit stort steg vidare i arbeidet med å samle kyrkja til eitt IKT-rike.

Styring av ei stor og kompleks samling av IKT-system, som skal driftast av ein eigen driftsleverandør, krev gode og oversiktlege system for styring. I 2014 vart det difor gjort ein gjennomgang av systemet for styringa, med hjelp av Rambøll Management. Arbeidet avdekkar at det er behov for å gjere endringar for å klare den store utviklinga på den eine sida, og samstundes klare drifta av dei eksisterande systema hjå Kirkepartner IKT. Gjennomgangen avdekkar også behov for kapasitet i styringssystemet, og kompetanse hjå systemeigarane. Det er ein komplisert styringsstruktur som krev kapasitet, kompetanse og rolle-/systemforståing i alle ledd for å fungere. Heile modellen føreset konsensus i mange avgjerder, noko som er krevjande med mange og ulike aktørar.

Kirkepartner IKT AS har utvikla ny plattform. Ho er noko forsinka, men i løpet av fyrste kvartal 2015 vil ho vere i drift for alle einingar/kundar av Kirkepartner IKT. Det er ei utfordring at det dei siste åra er løyvd store ressursar til einskilde IKT-prosjekt, medan det er stor mangel på ressursar til heilskapleg styring av alle prosjekta. Det er stort press på utvikling av kyrkja i forvaltningsreforma, og seinare heile kyrkjeordninga. Til dette trengs gode IKT-løysingar, levert frå Kirkepartner IKT AS heilt ut til dei einskilde kyrkjelege organa på lokalplan, noko som krev større økonomiske ressursar enn det som i dag er tilgjengeleg til formålet.

Den norske kyrkja sine register

31.12.2012 vart den gamle kyrkjeboka i papir avvikla. Frå 1.1.2013 blei alle sokn pålagt å føre alle kyrkjelege handlinger samt inn- og utmeldingar i den nyutvikla eKyrkjeboka i medlemsregisteret. Ein trong ikkje lenger føre kyrkjebok på papir i tillegg. Med dette var ein viktig milepæl i Kyrkjerådet sin IKT-politikk nådd: Ei samla eletronisk kyrkjebok for heile Den norske kyrkje. Tid blir spart.

I 2014 har Kyrkjerådet tatt eit steg vidare og tatt i bruk ein større grad av integrasjon mellom medlemsregisteret og ulike lokale dataprogram som benyttes i sokna. De fleste sokna i Den

norske kyrkja nyttar eitt eller fleire lokale fagsystem (dataprogram) som plan- og ressursverktøy i arbeidet sitt. I desse systema både førebur og registrerer ein dei kyrkjelege handlingane. Kyrkjerådet åpna for full integrasjon mellom medlemsregisteret og desse fagsystema på nyåret 2014.

Ved utgangen av 2014 er drygt 30 % av sokna inne i denne ordninga. Dette gjer at ein vinn endå meir tid avdi ein ikkje lenger treng registrere kyrkjelege handlingar fleire stader. Når registrering skjer berre ein stad og registrering og rapportering heng saman, vil kvaliteten i registera auke.

Ei større oppgradering av registerets brukargrensesnitt og integrasjonslag er naudsynt. Løysinga er utdatert og støttast ikkje av markedet sine leverandørar. Oppgraderinga er i rute.

IV Styring og kontroll i virksomheten

Kirkerådet følger statens økonomireglement i staten og departementets virksomhets- og økonomiinstruks. Gjennom månedlig oppfølging av regnskap og budsjett har de faglige oppgavene vært utført effektivt, hensiktsmessig og i tråd med årsplanen.

Kirkerådet har videre fulgt de budsjettfullmakter som var forutsatt i tildelingsbrevet. Alle bokføringer kan dokumenteres med bilag. Alle betalte fakturaer er godkjent av person med budsjettdisponeringsfullmakt. Alle bankutbetalinger er godkjent av to personer.

Risikovurderinger

Kirkerådet har gjennom året vurdert risikoen for de ulike målene gjennom året i årsplanen for 2014.

Stat- kirke

Stat-kirke-prosessene er en viktig sak som inneholder mange risikoelementer. Omstillingsmidlene som ble bevilget rundt årsskiftet til budsjettet for 2015 gjør at forberedelsene mot 2017 kan fortsette. Kirkerådet er i ferd med å rekruttere flere medarbeidere til dette arbeidet og det blir viktig å bygge kompetanse og velge gode fremtidige løsninger.

Trosopplæring

Risikoen er knyttet til rekruttering og oppslutning. Menighetene har store utfordringer med å få bred oppslutning blant barn og unge når de skal etablere nye tiltak. Dette er særlig tilfelle i byer og sokn med store årskull.

Dersom barn og unge ikke deltar i trosopplæringen, kan kunnskap og tilhørighet til den kristne tro og tradisjon svekkes i befolkningen.

IKT

Mange prosjekter er på gang. Nytt intranett, som lanseres i 2015, vil forbedre og effektivisere samhandlingen. Det er behov for økte ressurser til styringene av de ulike prosessene samt økt kompetanse hos dem som er systemeiere.

Forhold til Riksrevisjonen

Riksrevisjonens rapport for regnskapsåret 2014 vil foreligge innen utgangen av juni. Det har vært en god dialog under revisjonsarbeidet for 2014, men dette er ikke avsluttet ennå.

Likestilling

Tabell I. Likestillingssituasjonen på stillingsnivå for 2013 og 2014

	Årstall	Kjønnsbalanse regnet etter antall personer, ikke årsverk			Lønn
		M %	K %	Totalt (personer)	K/M i %
Totalt	2014	49	51	68	87/100
	2013	48	52	67	87/100
Ledere	2014	61	39	13	98/100
	2013	61	39	13	98/100
Seniorfagstillinger (seniorrådgiver + prosjekt)	2014	70	30	27	92/100
	2013	69	31	26	91/100
Fagstillinger (rådgiver + førstekonsulent)	2014	18	82	22	98/100
	2013	19	81	21	97/100
Kontorstillinger (sekretærer, kontorleder)	2014	33	67	6	94/100
	2013	14	86	7	94/100

Lønn: Snittlønn menn er 100 %. Snittlønn kvinner er angitt som % av denne.

Tabell II Likestillingssituasjonen deltid/fravær for 2013 og 2014

Årstall	Deltid		Midlertidig		Foreldrepermisjon		Legemeldt fravær	
	M %	K %	M %	K %	M %	K %	M %	K %
2014	23	77	3	4	50	50	0,61	4,14
2013	20	80	3	3	31	69	2,1	3,6

Foreldrepermisjon: Andelen av totalt foreldrepermisjonsuttak som har blitt tatt ut av henholdsvis menn og kvinner (sum 100 %).

Midlertidig og deltid: Andelen av alle kvinner og andelen av alle menn som jobber deltid/midlertidig tilsatt.

Sykefravær: I 2014 var det totale sykefraværet på 2,2 % mot 2,9 % i 2013.

Likestilling i forhold til etnisitet

Kirkeloven § 29 setter krav til medlemskap i Den norske kirke for Kirkerådets ansatte. Dette gjør at noen mulige søkere ikke oppfyller våre formelle krav.

Likestilling i forhold til nedsatt funksjonsevne

Kirkerådet er en IA-bedrift og søker aktivt å tilrettelegge for personer med nedsatt funksjonsevne. Kirkerådet har en ansatt med særlig kompetanse på fagfeltet.

Likestilling i forhold til kjønn

Kirkerådet har i sin tilpasningsavtale lagt følgende politikk til grunn for likestilling i forhold til kjønn:

«Likestillingsloven og hovedavtalens § 21. Det tas sikte på å oppnå jevnere kjønnsfordeling i stillingsgrupper hvor kvinner er underrepresentert. Med stillingsgrupper menes de grupper som er definert i Kirkerådets personalpolitiske retningslinjer.

Arbeidsgiver har det overordnede ansvar for at likestilling ivaretas i Kirkerådet. Arbeidsgiver skal utarbeide kvoteringslister hvert halvår. Det skal fremgå av kvoteringslisten hvilke grupper som eventuelt omfattes av kvoteringsreglene.

Det er et mål å få flere kvinner inn i ledende stillinger i Kirkerådet. Direktøren og avdelingslederne har et særlig ansvar for å ivareta likestillingshensyn ved tilsetninger og sørge for at oppgaver blir fordelt slik at kvinner og menn får like store muligheter til utvikling. Tjenestemannsrepresentantene i innstillingsrådene skal ha et særlig ansvar for å tilse at likestillingshensyn ivaretas.

Arbeidet som er tillagt en stilling skal kunne utføres innenfor ordinær arbeidstid. Overtid skal ikke være et vilkår for tilsetting eller avansement. Møter i Kirkerådet bør normalt holdes innenfor kjernetiden.

Så langt det er mulig skal det legges til rette for fleksible ordninger når det gjelder permisjoner ut fra hensynet til omsorgsansvar. Slike ordninger skal ikke diskvalifisere for avansement.

Partene har et ansvar for å føre tilsyn med at intensjonene i denne bestemmelsen blir overholdt.»

Det er ikke påvist uønsket deltid i sekretariatet.

HMS/arbeidsmiljø

Kirkerådets sekretariat samarbeider med Oslo HMS-senter om levering av bedriftshelsetjenester. Fokus er på forebyggende HMS-arbeid.

Kirkerådet har arbeidet med likestilling i mange år.

Tidstyver

Kirkerådet har sammen med bispedømmerådene rapport på ulike tidstyver gjennom DIFI portal for tidstyvregistrering til departementet innen 1. september 2014.

Internt har Kirkerådet hatt fokus på tidsbruk på møter. Det har vært arbeidet for at ikke avdelingene skal være dobbelt representert på møter, hvis ikke dette er nødvendig. Mange av tidstyvene er knyttet til bruk av data og dobbeltregistreringer. Innføring av nytt arkivsystem har gitt merarbeid i en overgangsperiode. Elektroniske brev er innført. Mange tekster benyttes i ulike saker, men må formuleres på nytt av ulike målgrupper.

V Vurdering av framtidutsikter

Kirkemøtet har truffet en rekke vedtak om et tydeligere skille mellom kirke og stat. Utviklingen skjer skrittvis.

Forvaltningsreformen

Arbeidet med forvaltningsreformen er en oppfølging fra KM 5/13. På bakgrunnen av oppsummeringen av høringsrunden vil det bli utarbeidet et revidert høringsdokument som vil bli behandlet på Kirkemøtet i 2015. Siktemålet er at Kirkemøtet skal gi en høringsuttalelse som skal gi grunnlag for at Stortinget kan vedta et tydelig skille mellom kirke og stat i 2017. Det er lagt tre viktige forutsetninger til grunn:

- Grunnloven § 16 ligger fast
- Den norske kirke skal fortsatt finansieres over offentlige budsjetter
- Soknenes rettslige og økonomiske selvstendighet skal føres videre

Kirkerådet forbereder denne omstillingen med sikte på at et nytt rettssubjekt opprettes fra 1. januar 2017. Dette innebærer en regulering av flere av bestemmelsen i kirkeloven, samt at Den norske kirke overtar arbeidsgiveransvaret for prestene og andre kirkelige arbeidstakere fra staten. Det etableres nye økonomiløsninger som erstatning for de tjenester som fram til 2016 er levert fra Direktoratet for økonomistyring. Ved utskillingen må det settes opp en åpningsbalanse. Dette krever blant annet at mange økonomiske forhold avklares. Kostnadsnivået vil øke ved en fristilling fordi mange statlige tjenester har vært levert som naturalytelse.

Målet er at medlemmene ikke skal berøres av denne reformen.

Fremtidig kirkeordning

Parallelt med forvaltningsreformen forbereder Kirkerådet en sak til Kirkemøtet som gir anledning til å fatte vedtak om *veivalg* av grunnleggende karakter for indre ordninger som skal gjelde for kirken. Det legges opp til en bred høring første halvår 2015 og en behandling på Kirkemøtet i april 2016.

I denne fasen skal kirkens forvaltningsnivåer og -oppgaver, kirkens organer og deres innbyrdes myndighets- og ansvarsfordeling gjennomgås og fastlegges i en kirkeordning som Kirkemøtet gjør vedtak om.

En rekke bestemmelser i kirkeloven skal da kunne oppheves og statens lovregulering reduseres til en kortfattet rammelovgivning for kirken. Tidsperspektivet for denne reformfasen er iverksettelse i 2020.

Kirkemøtets visjoner 2015 - 2018

Den norske kirke vil i perioden arbeide med oppfølging av visjonsdokumentet fra Kirkemøtet 2015:

1. Gudstjenestelivet blomstrer
2. Flere søker dåp og trosopplæring
3. Folkekirken engasjerer seg i samfunnet
4. Flere får lyst til å arbeide i kirken

I årsplanen til Kirkerådet for 2015 er det tatt med to nye hovedmål for å synliggjøre arbeidet med skillett kirke-stat og arbeidet utenfor Norges grenser;

5. Gjennomføre forvaltningsreformen
6. Den globale kirkens enhet synliggjøres i felles vitnesbyrd og oppdrag i verden

Kirkevalget 13.-14. september 2015 blir viktig for å få tillitsvalgte som vil ta ansvar lokalt, regionalt og sentralt de neste fire årene. For å lykkes i de mange oppgavene i fremtiden er det en vesentlig forutsetning å ha kompetente og engasjerte folkevalgte som vil ta ansvar.

Ny ordning for Den norske kirke skal bidra til;

- at kirken kan utføre sitt oppdrag i en ny tid
- glede og frimodighet til å utføre de mange ulike oppgaver

Den nye ordningen skal sikre;

- god kirkelig betjening over hele landet
- glede over å tilhøre kirken
- at ordet blir forkynt og sakramentene forvaltet
- god ressursutnyttelse – mer kirke for pengene

Ordningen skal bidra til å gi de ansatte;

- glede i arbeidet
- tid til kjerneoppgavene
- tydelige og forutsigbare ledelsesstrukturer

Ordningen skal bidra til å gi rådsmedlemmene;

- glede ved å delta
- reell innflytelse
- gode beslutningsunderlag
- god administrativ støtte i arbeidet

Ordningen skal bidra til å gi kirkens frivillige medarbeidere;

- glede og frimodighet i arbeidet
- tro på fellesskapet
- tro på egne ressurser

VI Årsregnskapet

Ledelseskommentarer årsregnskapet 2014

Formål

Kirkerådet er et ordinært forvaltningsorgan som fører regnskapet etter Statens Regnskapsstander (SRS). Tilskuddene avregnes etter kontantprinsippet. SRS ble innført i 2013. Regnskapet er satt opp etter SRS og inneholder tall for Bispemøtet og Kirkerådet.

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten og instruks fra Kulturdepartementet. Jeg mener regnskapet gir et dekkende bilde av Kirkerådet disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld.

Vurderinger av vesentlige forhold

Resultatregnskapet for Kirkerådet og Bispemøtet samlet er satt opp med inntekter på kr 133 387 404 og driftskostnader på kr 137 230 490 (samt finansinntekter/ kostnader på kr 610). Økningen i inntekter og utgifter skyldes i hovedsak ekstra tilskudd til internett og intranett-satsinger. Resultatet for året er et merforbruk for Kirkerådet og Bispemøtet samlet på kr 3 843 697.

I tillegg er tilskudd utgiftsført med kr 32 726 210.

Med bakgrunn i bokføringsprinsippet for staten, med kontantregnskap og endringer i regler for føring av merverdiavgift fra 2015, kunne ikke mottatte fakturaer i desember med forfall i 2015 bokføres. Påløpne kostnader med forfall i 2015 for kr 2 159 209 er manuelt korrigert i driftsregnskapet for 2014 og oppført som gjeld i balansen.

Driftsinntekter

Av driftsinntektene på kr 133 387 404 er inntekter fra bevilgninger bokført med kr 93 977 312, tilskudd og overføringer med kr 29 047 601 og salgs- leieinntekter med kr 10 362 490.

Driftskostnader

Av driftskostnadene på kr 137 230 490 utgjør lønn inkludert avsetning feriepenger og arbeidsgivers andel av pensjonskostnadene i Statens Pensjonskasse og arbeidsgiveravgift kr 50 417 910, andre driftskostnader kr 84 697 995 etter at påløpne kostnader er manuelt korrigert med kr 2 159 209. Ordinære avskrivninger utgjorde kr 2 114 585.

Tilskudd

I tilskudd er det i 2014 utbetalt kr 32 726 210.

Balanse

Eiendeler og virksomhetskapskapital og gjeld viser en sum på kr 14 106 813.

Kirkerådet har utarbeidet en åpningsbalanse i forbindelse med innføringen av SRS som regnskapsprinsipp, 1. januar 2013. Ingen statlige virksomheter, som benytter disse standardene, har egenkapital. Alle mellomværende skjer i oppgjør mot statskassen.

Tilleggsopplysninger

Riksrevisjonen er ekstern revisor og bekrefter årsregnskapet for Kirkerådet. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert per d.d. men revisjonsberetningen antas å foreligge i 2. kvartal 2015. Selv om regnskapet nå godkjennes etter SRS, så avregnes den årlige tildelingen etter kontantprinsippet.

SRS og kontantregnskapet viser ulike resultater, på grunn av ulike regnskapsprinsipper. I 2014 viste kontantregnskapet et lite mindreforbruk, mens SRS regnskapet viste merforbruk grunnet bruk av avskrivninger, avsetninger og periodiseringer av inntekter og utgifter ved årsskiftet.

Oslo 14. februar 2014

Jens-Petter Johnsen

Direktør
Kirkerådet

Prinsippnote årsregnskapet

Kirkerådets regnskap er satt opp i samsvar med de anbefalte statlige regnskapsstandardene (SRS).

BALANSE

Ved utarbeidelse av balansen er det lagt til grunn virkelig verdi når det gjelder finansielle eiendeler. Finansieringen av anleggsmidler (eksklusive finansielle anleggsmidler) er klassifisert som en langsiktig forpliktelse. Denne forpliktelsen løses opp i takt med avskrivningen på de anleggsmidlene som finansieringen dekker. For omløpsmidler er virkelig verdi benyttet som grunnlag for verdsettelsen. Omløpsmidler fratrukket kortsiktig gjeld og eventuelle øvrige forpliktelser, fremkommer som avregning med statskassen.

Transaksjonsbaserte inntekter

Transaksjonen resultatføres til verdien av vederlaget på transaksjonstidspunktet. Inntektsføring ved salg av varer skjer på leveringspunktet. Salg av tjenester inntektsføres i takt med utførelsen.

Inntekter bevilgningsfinansierte aktiviteter

Bevilgninger inntektsføres i den perioden da aktiviteten som bevilgningen er forutsett å finansiere, er utført, det vil si i den perioden kostnaden påløper. Ved avleggelse av årsregnskapet er årets endelige bevilgning inntektsført. Endelig bevilgning til drift tilsvarer årets bevilgninger og eventuelle belastningsfullmakter på post 01-77. Ubenyttet bevilgning som ikke kan overføres til neste regnskapsår, er ikke inntektsført.

Investeringsbevilgninger føres på regnskapslinjen ikke inntektsført bevilgning knyttet til anleggsmidler i balansen med det beløpet som faktisk er investert i regnskapsperioden.

Overførbar investeringsbevilgning inntektsføres ikke. Inntektsføring av investeringsbevilgning skjer i takt med avskrivningene av anleggsmidlene.

Kostnader

Kostnader som gjelder transaksjonsbaserte inntekter, regnskapsføres i samme periode som tilhørende inntekt. Kostnader som finansieres ved bevilgning, regnskapsføres i den perioden da aktivitetene som bevilgningen er forutsatt å finansiere, er utført.

Pensjoner

SRS 25 legger til grunn en forenklet regnskapsmessig tilnærming til pensjoner. Det er følgelig ikke gjort beregning eller avsetning for eventuell over-/underdekning i pensjonsordningen som tilsvarer NRS 6. Kirkerådet betaler ikke noe årlig premiebeløp til Statens pensjonskasse (SPK) da denne dekkes over sentralt kapittel i statsbudsjettet.

Det er derfor lagt til grunn en sjablongmessig sats for beregning av pensjonspremie. Denne baserer seg på beste estimat for Kirkerådet.

Klassifisering og vurdering av balanseposter

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen ett år etter anskaffelsestidspunktet. Øvrige poster er klassifisert som anleggsmiddel/langsiktig gjeld. Omløpsmidler vurderes til det laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på opptakstidspunktet.

Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost fratrukket avskrivninger og nedskrives til virkelig verdi ved en eventuell bruksendring.

Immaterielle eiendeler

Eksternt innkjøpte immaterielle eiendeler er balanseført og avskrives i henhold til gjeldende avskrivningsregler.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler er balanseført og avskrives over driftsmidlenes økonomiske levetid.

FINANSIERING AV PERIODISERTE POSTER

Omløpsmidler/kortsiktig gjeld

Nettobeløpet av alle balanseposter, med unntak av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler, har motpost i avregning med statskassen. Avregningen gir således et uttrykk for statens eierkapital når det gjelder kortsiktige poster og eventuelle finansielle anleggsmidler.

Anleggsmidler

Balanseført verdi av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler har motpost i regnskapslinjen ikke inntektsført bevilgning knyttet til anleggsmidler. Dette representerer finansieringen av disse anleggsmidlene. Tilgang av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler balanseføres.

Avskrivning av anleggsmidler kostnadsføres. I takt med gjennomført avskrivning inntektsføres et tilsvarende beløp under inntekt fra bevilgning

Ved realisering/avgang av driftsmidler resultatføres regnskapsmessig gevinst/tap. Gevinst/tap beregnes som forskjellen mellom salgsvederlaget og balanseført verdi på realisasjonstidspunktet. Resterende bokført verdi av ikke inntektsført bevilgning knyttet til anleggsmidlet på realisasjonstidspunktet, inntektsføres.

Investeringer i aksjer og andeler

Investeringer i aksjer og andeler balanseføres til kostpris. Dette gjelder både langsiktige og kortsiktige investeringer. Mottatt utbytte og andre utdelinger inntektsføres som annen finansinntekt.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende med fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene.

Selvassurandørprinsipp

Staten opererer som selvassurandør. Det er følgelig ikke inkludert poster i Kirkerådet balanse eller resultatregnskap som søker å reflektere alternative netto forsikringskostnader eller forpliktelser.

Statens konsernkontoordning

Kirkerådet omfattes av statens konsernkontoordning. Konsernkontoordningen innebærer at alle innbetalinger og utbetalinger daglig gjøres opp mot virksomhetens oppgjørskonto i Norges Bank.

Kirkerådet tilføres ikke likvider gjennom året. Kirkerådet har en trekkrettighet på sin konsernkonto som tilsvarer netto bevilgning. Forskjellen mellom inntektsført bevilgning og netto trekk på konsernkontoen inngår i avregning med statskassen. Ved årets slutt gjelder særskilte regler for oppgjør/overføring av mellomværende. For Kirkerådet nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto i Norges Bank ved overgang til nytt regnskapsår.

Resultatregnskap

	Note	2014	2013
Driftsinntekter			
Inntekt fra bevilgninger	1	93 977 312	96 683 452
Gebyrer	1	0	0
Tilskudd og overføringer	1	29 047 601	15 320 172
Salgs- og leieinntekter	1	10 362 490	5 387 979
Andre driftsinntekter	1	0	0
Sum driftsinntekter		133 387 404	117 391 603
Driftskostnader			
Lønn og sosiale kostnader	2	50 417 910	48 614 850
Varekostnader		3 718	86 339
Andre driftskostnader	3	84 694 277	57 739 775
Avskrivninger	4,5	2 114 585	4 605 793
Sum driftskostnader		137 230 490	111 046 757
Driftsresultat		-3 843 087	6 344 846
Finansinntekter og finanskostnader			
Finansinntekter	6	0	765
Finanskostnader	6	610	290
<i>Sum finansinntekter og finanskostnader</i>		-610	475
Resultat av periodens aktiviteter		-3 843 697	6 345 321
Avregninger			
Avregning med statskassen		3 843 697	-6 345 321
Sum avregninger		3 843 697	-6 345 321
Periodens resultat (til virksomhetskapital)		0	0
<i>Disponeringer</i>	7	0	0
Innkrevingsvirksomhet			
Inntekter av avgifter og gebyrer direkte til statskassen	8	0	
Overføringer til statskassen	8	0	
<i>Sum innkrevingsvirksomhet</i>		0	0
Tilskuddsforvaltning			
Overføringer fra statskassen til tilskudd til andre	9	32 726 210	25 112 473
Utbetalinger av tilskudd til andre	9	32 726 210	25 112 473
Sum tilskuddsforvaltning		0	0

Balanse: Eiendeler, Virksomhetskapital og Gjeld

EIENDELER	<i>Note</i>	31.12.2014	31.12.2013
A. Anleggsmidler			
I Immaterielle eiendeler			
Rettigheter og lignende immaterielle eiendeler	4	12 370 734	4 960 000
Sum immaterielle eiendeler		12 370 734	4 960 000
II Varige driftsmidler			
Bygninger, tomter og annen fast eiendom	5	0	0
Maskiner og transportmidler	5	0	444 239
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	5	1 334 302	439 100
Sum varige driftsmidler		1 334 302	883 339
III Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i datterselskaper	10	0	0
Investeringer i tilknyttet selskap	10	0	0
Investeringer i aksjer og andeler	10	0	
Sum finansielle anleggsmidler		0	0
Sum anleggsmidler		13 705 036	5 843 339
B. Omløpsmidler			
I Varebeholdninger og forskudd til leverandører			
Varebeholdninger	11	0	0
Sum varebeholdninger		0	0
II Fordringer			
Kundefordringer	7,12	491 777	878 930
Andre fordringer	7,13	0	62 900
Sum fordringer		491 777	941 830
III Kasse og bank			
Bankinnskudd	14	0	0
Andre kontanter og kontantekvivalenter	14	0	0
Sum kasse og bank		0	0
Sum omløpsmidler		491 777	941 830
Sum eiendeler		14 196 813	6 785 169

	Note	31.12.2014	31.12.2013
VIRKSOMHETSKAPITAL OG GJELD			
C. Virksomhetskapi tal			
I Innskutt virksomhetskapi tal			
Innskutt virksomhetskapi tal	7	0	0
<i>Sum innskutt virksomhetskapi tal</i>		0	0
II Opptjent virksomhetskapi tal			
Opptjent virksomhetskapi tal	7	0	0
<i>Sum opptjent virksomhetskapi tal</i>		0	0
Sum virksomhetskapi tal		0	0
D. Gjeld			
I Avsetning for langsiktige forpliktelse r			
Ikke inntektsfø rt bevilgning knyttet til anleggsmidler	4, 5	13 744 935	5 843 338
Andre avsetninger for forpliktelse r			
<i>Sum avsetning for langsiktige forpliktelse r</i>		13 744 935	5 843 338
II Annen langsiktig gjeld			
Øvrig langsiktig gjeld		0	0
<i>Sum annen langsiktig gjeld</i>		0	0
III Kortsiktig gjeld			
Leverandø rgjeld		2 128 523	8 808
Skyldig skattetrekk		2 090 619	1 863 800
Skyldige offentlige avgifter		695 149	604 622
Avsatte feriepenge r		3 996 998	3 746 317
Forskuddsbetalte, ikke opptjente inntekter		1 564 913	
Annen kortsiktig gjeld			3 497 971
<i>Sum kortsiktig gjeld</i>		10 476 202	9 721 518
IV Avregning med statskassen			
Avregning med statskassen (bruttobudsjetterte)	7	-10 024 324	-8 779 687
<i>Sum avregning med statskassen</i>		-10 024 324	-8 779 687
Sum gjeld		14 196 813	6 785 169
Sum virksomhetskapi tal og gjeld		14 196 813	6 785 169

Noter til regnskapet

Note 1 Spesifikasjon av driftsinntekter

Beskrivelse	2014	2013
Årets bevilgning fra fagdepartement, post 01	95 217 000	85 669 001
Årets bevilgning fra andre departement – belastningsfullmakt	0	0
- Brutto benyttet til investeringer i immatrielle eiendeler og anlegg	-9 976 282	0
+ Utsatt inntekt fra forplikt. knyttet til investering (avskrivninger)	2 114 585	4 605 793
+ Inntekt til pensjoner	6 622 009	6 408 659
Sum inntekt fra bevilgninger	93 977 312	96 683 453
Sum gebyrer	0	0
Tilskudd/Overføringer	29 047 601	15 320 172
Sum tilskudd og overføringer	29 047 601	15 320 172
Salgs-og leieinntekter	10 362 490	5 387 980
Sum slags- og leieinntekter	10 362 490	5 387 980
Sum driftsinntekter	133 387 403	117 391 605

Note 2 Lønn og sosiale kostnader

Beskrivelse	2014	2013
Lønninger	34 364 853	33 580 867
Feriepenger	4 346 222	4 172 211
Arbeidsgiveravgift	6 268 714	6 061 076
Pensjonskostnader	5 100 708	4 937 034
Sykepenger og andre refusjoner	-1 142 845	-1 138 596
Andre ytelser	1 480 258	1 137 764
Sum lønnskostnader	50 417 910	48 750 357

Antall årsverk: 64,7

Virksomheter som ikke betaler pensjonspremie selv:

Kirkerådet betaler ikke selv pensjonspremie til SPK, og kostnad til premie er heller ikke dekket av virksomhetens bevilgning. Premie dekkes i samsvar med sentral ordning i staten.

Det er i regnskapet lagt til grunn en estimert sats for beregning av pensjonskostnad.

Premiesatsen for 2013 og 2014 er av SPK estimert til 16,9 prosent (inkludert medlemmets 2 %)

Pensjonene er kostnadsført basert på denne satsen multiplisert med påløpt pensjonsgrunnlag i virksomheten. Vi viser for øvrig til note 1 om resultatføring av kalkulatoriske inntekter til pensjoner.

Note 3 Andre driftsutgifter

Beskrivelse	2014	2013
Husleie	7 143 776	5 929 045
Vedlikehold og ombygging leide lokaler	3 255	56 507
Andre kostnader drift eiendom og lokaler	543 231	489 629
Reparasjon og vedlikehold maskiner, utstyr	4 020 656	2 805 166
Mindre utstysanskaffelser	1 293 851	527 120
Leie av maskiner, inventar og lignende	1 059 242	866 587
Konsulenter og andre kjøp av tjenester fra eksterne	54 051 343	29 892 019
Reiser og diett	7 850 923	8 372 609
Kontorkostnader, trykksaker og lignende	4 464 026	5 006 839
Telefon, porto og lignende	1 387 884	1 669 841
Øvrige driftskostnader *	2 876 089	2 124 412
Sum andre driftskostnader	84 694 276	57 739 774

Note 4 Immatrielle eiendeler

Beskrivelse	2014	2013
Anskaffelseskost pr. 31.12.xx	21 200 000	21 200 000
Tilgang	9 019 527	0
Avgang anskaffelseskost	0	0
Anskaffelseskost 1.01.	30 219 527	21 200 000
Akkumulerte nedskrivninger 31.12.2013	-16 240 000	-12 000 000
Ordinære avskrivninger	-1 608 793	- 4 240 000
Akkumulerte avskrivninger avgang i 2014	12 370 734	4 960 000

Avskrivningssatser (levetider): 5 år /lineært 20 %

Note 5 Varige driftsmidler

Beskrivelse	2014	2013
Anskaffelseskost pr. 31.12.xx	2 004 471	1 779 885
Tilgang	956 755	224 616
Avgang anskaffelseskost	0	
Anskaffelseskost 1.01.	2 961 226	2 064 471
Akkumulerte nedskrivninger 31.12.xx	-1 121 133	- 755 340
Ordinære avskrivninger	-505 792	- 365 793
Akkumulerte avskrivninger	1 334 301	883 338

Avskrivningssatser (levetider): IKT utstyr 3 år /lineært 33,3 %, Inventar 10 år/lineært 10 %, Kontormaskiner 5 år/lineært 20 %

Note 6 Finansinntekter og finanskostnader

Beskrivelse	2014	2013	
Finansinntekter			
Agiogevinst	0	-764	
Sum finansinntekter	0	-764	
Finanskostnader			
Rentekostnad	610	290	
Sum finanskostnader	610	290	
Utbytte fra selskaper mv.	0	0	
Sum mottatt utbytte	0	0	
Grunnlag beregning av rentekostnad investert kapital			
	2014	2013	Gjennomsnitt
Balanseført immaterielle eiendeler	12 370 734	4 960 000	8 665 367
Balanseført verdi varige driftsmidler	1 334 301	883 339	1 108 820
Sum	13 705 035	5 843 339	9 774 187

Note 7 Virksomhetskaptal

Kirkerådet disponerer ikke noe virksomhetskaptal.

Note 8 Innkrevingsvirksomhet

Kirkerådet har ingen innkrevingsvirksomhet.

Note 9 Tilskuddsforvalning

Beskrivelse	2014	2013
Tilskudd til Døvekirken	10 590 000	10 230 000
Tilskudd til Kirkens Ressurscenter	2 814 000	2 235 000
Tilskudd til folkevalgtopplæring	1 000 000	1 000 000
Tilskudd til samisk bibeloversettelse	1 604 000	1 550 000
Tilskudd til Kirkeforskning	6 252 000	6 040 000
Tilskudd til trosopplæring	8 004 760	3 470 993
Tilskudd til frivillige organisasjoner*	561 450	179 500
Tilskudd til katekettjenesten	1 900 000	0
Sum utbetalinger av tilskudd til andre	32 726 210	24 705 493

* Tilskudd til frivillige organisasjoner:

Herav kr. 240 500 tildelt diverse organisasjoner av NORAD midler bokført på post 034021

Note 10 Investeringer i aksjer og selskapsandeler

Kirkerådet har ingen aksjer

Note 11 Varebeholdninger

Kirkerådet har ingen varebeholdninger.

Note 12 Kundefordringer

Beskrivelse	2014	2013
Kundefordringer til pålydende*	491 777	878 930

* Inkludert 100 000 Kirkepartner

Note 13 Andre fordringer

Beskrivelse	2014	2013
Andre kortsiktige fordringer	0	62 900

Note 14 Kasse og bank

Kirkerådet har ingen bankkonto.